శ్రీ వాసుదాసస్వామివారి

గ్రంథ[illegible]

కలయువారు :

శ్రీ రామచంద్రాయనమః

ఆర్యకథానిధి.

పంచమ భాగము.

హావిలికొలను సుబ్బరాయ

విరచితము.

ఆరవ కూర్పు ౧౦౦౦ ప్రతులు.

గుంటూరు:

శ్రీ కైలాస ముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రింపఁబడియె.

౧౯౧౦.

[వెల రు. 0—

శ్రీ వాసుదాసస్వామివారి

గ్రంథ[illegible]

వలయువారు :

 [illegible]

[illegible] ...ంథములు [illegible] తా [illegible]

శ్రీ రామచంద్రాయనమః

ఆర్యకథానిధి.

పంచమ భాగము.

వావిలికొలను సుబ్బరాయ
విరచితము

అరవ కూర్పు ౧౦౦౦ ప్రతులు

గుంటూరు:
శ్రీ కైలాస ముద్రాక్షరశాలయందు
ముద్రింపబడియె.

౧౯౨౨.

విజ్ఞాపన

ఆర్యమహాశయులారా!

శ్రీ ఆంధ్ర వాల్మీకి వావిలికొలను సుబ్బారావు (వాసుదాసు) గారు రచించిన గ్రంథముల ప్రభావమును క్రొత్తగా మేము దెలుపవలసినది లేదు. శ్రీవారు పరమపదించిన పది పంద్రెండు సంవత్సరములుగా వారి గ్రంథముల ముద్రణ ప్రచారాదులు సక్రమ వ్యవస్థలో నుండినవి కావు. నేఁడు తిరిగి శ్రీ కోదండరామప్రభువు ననుమతితో శ్రీ కోదండరామ సేవక ధర్మసమాజము వారా కార్యమును బూనినారు. ఇది లాభమున కాశించి చేయుపని కాదు ఆ శ్రీ వాసుదాసవారి యాశయము, ఆర్యమత, నీతి ధర్మములు తెలుఁగువారిలోఁ బ్రచారమయి వా రుభయలోక సుఖములఁ బడయుటయే. ఆ యాశయము నెఱవేర్చుటయే యీ సంస్థకుఁ గర్తవ్యము. దీనివలన వచ్చు ద్రవ్యము శ్రీమదొంటిమిట్ట కోదండరామస్వామి కైంకర్యమునకును గ్రంథ పునర్ముద్రణమునకును మాత్రమే వినియోగపడఁ గలదు. తెనుఁగుసీమ వారీ కైంకర్యమునఁ దగిన సహాయ మొనరించెదరని విశ్వసించుచున్నాము.

దాసకుటి
అంగలకుదురు
12-11-1950

ఇట్లు విన్నవించు
పరమాత్ముని వేంకటనారాయణదాసుఁడు,
అధ్యక్ష ప్రతినిధి,
శ్రీ కోదండరామ సేవక ధర్మ సమాజము.

గ్రంథములు దొరుకుచోటు:

శ్రీ కోదండరామ సేవక ధర్మసమాజము,
దాసకుటి-అంగలకుదురు పోష్టు, వయా తెనాలి.

దాతారం సర్వసంపదామ్

ఆపదా మపహర్తారం

లోకాభిరామం శ్రీరామం

భూయో భూయో నమామ్యహమ్.

క॥ నీపాదకమలసేవయు
నీపాదార్చకులతోడి నెయ్యమును నితాం
తాపార భూతదయయును
దాపసమందార నాకు దయసేయఁగదే.

శ్రీ రామచంద్రాయనమః.

ఆర్య కథా నిధి.

ఐదవ భాగము.

౧. ధర్మవ్యాధ చరిత్రము.

కౌశికుఁడను నొక బ్రాహ్మణ కుమారుఁడు వేదములఁ బఠించి ధర్మశీలియై యుపనిషత్తు లెఱింగి తప మొనర్పవలయు నని వనమునకుఁ బోవ నిశ్చయించుకొనెను. వృద్ధులైన తల్లి దండ్రు లతని యెడఁబాటు నోర్వక శోకంబున నతనిఁ జేరఁదీసి యిట్లనిరి.

తండ్రీ! నీ వొకఁడవే మాకు కుమారుఁడవు. దీర్ఘ కాలము బిడ్డలులేక తపసులు భాగవోసి వంశాంకురంబుగ నిన్నుఁ గంటిమి. మాకు వార్ధకదశలో నీవు దిక్కగుదువని మా వియోగానంతరము నీళ్ళు విడుతువని కొండంత యాశ యుంచుకొని యున్నాము. ఇంతటి యాశతోఁ గడుపుకట్టి కాలుగట్టి నిన్నుఁ బెంచి పెద్దచేసినందుకు నార్జించు శక్తిలేక నేత్రపాటవమును లేక మూడుకాళ్ళ ముసలివారమై పరుల తోడ్పాటు కోరుకాలములో మమ్ము నీవు విడిచి పోవుట పాడిగాదు. అన్ని యాశ్రమములలోను గృహస్థాశ్రమము

మిగుల మేలైనది. తక్కిన మూఁడాశ్రమముల వారును గృహస్థు వలననే సుఖజీవనము చేయుచున్నారు. గ్రుడ్డి కుంటి చెవిటివారును వికలాంగులును గృహమేధి యీవి వలననే బ్రదుకుచున్నారు. అతిథులు అభ్యాగతులు గృహస్థు నుపచారము వలననే యాత్రచేయఁ గలిగియున్నారు. ఇందఱ రక్షించిన పుణ్యము గృహస్థుని చెందుచున్నది. ఇంతయేల? పిపీలికాది జంతువులకును గృహస్థు గృహమే జీవనాధారమై యున్నది. అట్టి గృహస్థ ధర్మమును మాని కాననమున నొంటి తపస్సుచేయుట తగవుగాదు ఆశ్రమధర్మము వరుసగ నాచరించుట శ్రేయస్కరము. తల్లిదండ్రులు వగల నవయుచుండ దపస్సుచేసి నీ వేపుణ్యలోకముల సాధింపగలవు? తల్లిదండ్రులను దాతముత్తాతలను బూర్వులను బూర్వేతరులను వివాహములకుఁ బాపి దుర్గతులపాలొనర్చి నీవే సుగతి నందగలవు? గృహస్థధర్మమందుఁ గడతేఱ లేనివాఁడవు నీ వితరమార్గంబుల నేమి కడతేఱఁ గలవు? తపముచేత దేహమును మనస్సును గాసిపెట్టినఁగాని యవి నీవు చెప్పినట్లు వినవని తలఁపవలదు. గృహస్థధర్మము నడపుట సుకరముగాదు. పుత్రులకుఁ బితృశుశ్రూషయు స్త్రీలకుఁ బతిసేవయుఁ దపములలో నుత్తమ తపములని మిక్కిలి కష్టసాధ్యములని శాస్త్రములు ఘోషించుచున్నవి దీనివలననే యభ్యాసశక్తి బలిమి నింద్రియ జయము సులభ మగుచున్నది. ఇంట గెలువలేని వాఁడవు రచ్చకెక్కి యేమి గెలువఁగలవు? అని యెంతచెప్పినను వినక యమ్మూర్ఖ బాలుఁ డడవికిఁబోయి యొక చెట్టుక్రింద కూర్చుండి తపస్సు

చేయుచుండెను. ఇట్లు కొన్నిదినములరుగ నొకనాడు మధ్యాహ్న సమయంబునఁ దపస్సుచేయు నతనిపై నొక యాఁడు కొంగ రెట్టవైచెను. దానివలన వాని ధ్యానము చెడుటయు

కౌశికుఁడు కొంగను జంపుట.

వాఁడు దానిఁ జంపనెంచి కోపమునఁ గ్రూరదృష్టిని ఆ యాఁడు కొంగను జూడఁగా నది గిరగిర తిరిగి చచ్చి నేలఁబడెను.

అంత మధ్యాహ్నభిక్షకై యా బ్రాహ్మణ కుమారుండు సమీపమున నున్న యొక గ్రామమునకుం బోయి పరిశుద్ధముగ నున్న యొక గృహమునం జొచ్చి "భవతి భిక్షాం దేహి" యని యడిగెను. ఆ యిల్లాలును "ఉండుము వచ్చెద" నని చెప్పి లోపలికిం బోయి పాత్రమును శుద్ధిచేసి యన్నము తెచ్చు సమయమునకు సరిగ నామె పెనిమిటి మిక్కిలి యాఁకట డస్సి సొటసొట లాడుచు వచ్చెను.

ఆ యిల్లాలు చేతితట్ట నేలం బెట్టి యాయనకు స్నానమునకు నీళ్ళిచ్చి మడుఁగు వస్త్రము నిచ్చి యర్హ్యాక్రియలు తీరిన తరువాత నాయనకుం దృప్తిగ భోజనమిడి ప్రక్షాళనమునకు నీళ్ళిచ్చి యాయన భుజించిన పాత్రమందు భుక్తశేషంబు దాను భుజించి శయ్యపఱచి మధురవాక్యంబుల నతని లాలించి పరుండి యతనికి పాదసేవ సేయుచుండు సమయంబున బ్రాహ్మణుని దా నుండుమని చెప్పినమాట స్మరించి లజ్జపడి భర్త యనుజ్ఞ గైకొని పోయి పాత్రమున అన్నము తీసికొని బ్రాహ్మణు నొద్దకు వచ్చెను.

ఆ యిల్లాలు మిక్కిలి పుణ్యచరిత్ర. ఆమెకు పతియె దైవము. పతిహితమునే కోరుచు నతని చిత్తానుసారము వర్తించుచు నత్తమామలకుం బరిచర్య సేయుచు వయస్సున చిన్నదయ్యు గుణములం బెద్దదై సాధువర్తనము, శుచిత్వము గలిగి కుటుంబహితముం గోరుచు, దేవతాతిథిపూజలు గావించుచు, భృత్యులను దన పుత్రులవలె నాదరించుచు, గర్వములేక

యింద్రియముల జయించి వర్తించుచుండును. ఇట్లు భిక్షతెచ్చిన యీ గృహిణిని జూచి విప్రకుమారుఁ డిట్లనియె.

ఏమమ్మా! నేను భిక్ష యడుగ నుండుమని చెప్పి యింటిలోనికిఁబోయి యింత జాగుచేసితివి. లేకుండిన నప్పుడే లేదు పొమ్మనరాదా? అనినఁ గోపముచే మండుహృదయము గల యాతనితో నా పతివ్రత యిట్లనియె.

బ్రాహ్మణా క్షమింపుము. నాభర్తయే నాకు దైవము. వారప్పుడే యాఁకట నలఁగివచ్చిరి. వారి శుశ్రూషయందుండుటచే నింత తడవాయెను. అనిన బ్రాహ్మణుఁ డిట్లనియె. ఏమీ! నీమగఁ డంత యెక్కువ, బ్రాహ్మణుఁ డంత తక్కువయ్యెనుగదా? గృహస్థధర్మమందుండియు బ్రాహ్మణుల నవమానించెదవు. ఇంద్రాది దేవతలును బ్రాహ్మణులకు నమస్కరించుట యెఱుఁగవా అట్లుండ మానవు లేమిలెక్క? ఓసి పొగరుబోతా! నీవు తెలిసినదానవు గావు. పెద్దలవలన విన్నదానవు గాదు. కాకుండిన విప్రులు క్రుద్ధులైన లోకము నంతయు దహింపఁ గలరని యెఱుంగకుందువా? అనిన ఆ స్త్రీ యిట్లనియె.

ఓ బ్రాహ్మణుఁడా! నేను నీచే చచ్చుటకు ఆడుకొంగనుగాను కోపమును విడువుము నీ కోపము నన్నేమి చేయఁగలదు? నేను బుద్ధిపూర్వకముగ నిన్నవమానించినదానను గాను. బ్రాహ్మణులు దేవతుల్యులని యెఱుంగుదును. కావున నా యపరాధంబు క్షమింపుము. బ్రాహ్మణ

కోపంబు విధంబు నే నెఱుంగనిదానను గాను. ఒకండు సముద్రజలము ద్రాగరాకుండు నట్లుగా శపించెను. ఒకండు వాతాపియను మహాసురుని తిని జీర్ణించుకొనెను. ఒక బ్రాహ్మణుని క్రోధాగ్ని దండకమం దిప్పటికి నాఱకున్నది. వారెంత కోపగుణము గలవారో యంత దయాగుణము కలవారు.

బ్రాహ్మణా! ఇంక నాచరిత్రంబు విని నన్ను క్షమింపుము. పతిశుశ్రూషయందుండి నిన్ను మఱచుట సత్యము. నా పతియే నాకు పరమ దైవతము. దేవతలకంటెను నాకు నా భర్తయే పూజ్యుండు. కావున కొఱంత లేకుండునట్లు సర్వదా నాపతి శుశ్రూషయే సలుపుచుందును. పతిసేవ వలన ఫలము నీకుం దెలియం జెప్పెద వినుము. నీ వడవిలోం దప మొనర్చుచుండ నొక్క యాండుకొంగ నీపై రెట్టవైచెను. దానిపై నీ క్రోధాగ్నిని బఱపి దాని వధించితివి. క్రోధమునే గొప్పగ కొనియాడెదవుగాని దానివలని కీడాలోచింపవైతివి. కోపమువచ్చి విడిచిన వెంటనే నీ మనస్స్థితి దేహస్థితి యెట్లులుండునో నీలో నీవే చూచుకొనుము. ఏనుంగు కలంచిన కమలాకరము నీరమంతయుం గలుషమై తామరతూండులు తెగి పుష్పములు నలంగి కొన్ని సమయముల నొడ్డులుగూడ నురులునట్లు కోపముచే మనస్సు ప్రసన్నత చెడి నరములు సడలి మెదడు కలంకపడి దేహసౌష్ఠవమే చెడును. కోపము దీర్ఘము నతిశయమగు కొలంది దేహమునకుం గలుగు హానియు నతిశయించి యుండును. కోపాతిశయము చేత రోగులైన వారును మతిచెడిన వారును గలరు గదా? వేదా

ధ్యయన మొనర్చియు శాస్త్రములు వల్లించియు అహింస పరమధర్మ మను వాక్యమును పెడచెవిని చెక్కితివి నీ వేటి బ్రాహ్మణుఁడవు? ఆ కొంగ యీ జన్మమున ననుభవింప వలసిన ప్రారబ్ధకర్మ మంతయు ననుభవింపనీయక దానిని హింసించుటచే దానికిఁ గలిగించిన కీడు నిన్నూరక విడుచునా? అది నీ తపమునకు విఘ్నము కావింపవలయునని యుద్దేశిం చెనా? అది నీకుఁ జేసిన యపకారము ఘోరమో మను ష్యుఁడవు అందు బ్రాహ్మణుఁడ వయ్యు నీవు దాని కుద్దే శించి చేసిన కీడు ఘోరమో యాలోచింపుము. ఏ జాతి యందును స్త్రీ లవధ్యలనుట మఱచితివి. దానికిఁ గారణమైన నూహింపవైతివి. మనుష్యులకు క్రోధమును మించిన శత్రువు లేఁడు. నేను బ్రాహ్మణుఁడ నేను బ్రాహ్మణుఁడ నని చెప్పు కొనుట చేతనే బ్రాహ్మణగౌరవము రాదు. ఆ యోగ్యత సంపాదించుట దుష్కరము. క్రోధమోహముల విడిచి సర్వ భూతంబులందు దయగలిగి సత్యము తప్పక వేదాధ్యయన మొనర్చి యింద్రియముల గెలిచిన బ్రాహ్మణుఁడుగాని జాతి పేరు చెప్పి జీవించువాఁడును బ్రాహ్మణుఁడా? నీవు చదివిన చదువునకు శ్రమము మాత్రమే ఫలమైయున్నది. బాగుపడఁ గోరెద వేని మిథిలా నగరమున ధర్మవ్యాధుఁడను కటికవాని యొద్దకుఁ బొమ్ము నీకు మేలగును. స్త్రీనగు నేను చాపల్య మున వదరిన మాటలకు కోపింపకుము. స్త్రీలవధ్యలనుట స్మరింపుము. అనిన భూసురుం డిట్లనియె.

తల్లీ ! నీయెడ చాల సంతోషించితిని. క్రోధము వదలితిని. నీవు నన్ను పలికిన నిష్ఠురములు గురూపదేశ వాక్యములుగ గ్రహించితిని. కల్యాణీ! నీకు మేలగుఁగాక పోయి వచ్చెద నని యామె యెఱుక కాశ్చర్యపడుచు వనదుర్గంబులు దాఁటి జనకుఁడు పాలించు మిథిలానగరంబు సొచ్చి ధర్మ వ్యాధు నునికి యెఱింగి యత డంగడియందు మృగమహిషాదుల మాంసము నఱకి యమ్ముచుండఁ జూచి యేవగించి డాయ నొల్లక దూరంబునందు నిలువఁబడి యుండెను.

ధర్మవ్యాధుఁడును బ్రాహ్మణురాక యెఱిఁగి తటుకున నంగడిమూసి కాలు సేతులు కడిగికొని యతఁడుండు చోటికి వచ్చి నమస్కరించి వినయముతో నిట్లనియె. బ్రాహ్మణా! మిథిలకుఁ బొమ్మని నిన్నొక స్త్రీ బోధింప వచ్చితివని యెఱుఁగుదును. నావలన నీకుఁ గాఁగల కార్యమేది? ఇది నీకునిలువ నర్హస్థలము గాదు. నా యింటికిఁ బోవుదము రమ్మని బ్రాహ్మణుఁడు ముందుపోవ ధర్మవ్యాధుఁడు వెన్నంటి తనయింటికిఁ బిలుచుకొనిపోయి పాద్యమిచ్చి పీఠంబు సమర్పింప నతఁడు సుఖముగ గూర్చుండి యిది రెండవ యాశ్చర్యమని యతని యెరుకకు మెచ్చుచు నా కటికవానితో నిట్లనియె.

ఓయీ! నీవు సుగుణసంపత్తి కలవాఁడవు. ధర్మ మెఱిఁగినవాఁడ వయ్యు జీవహింస చేయుటయు నిట్టి యసహ్య వ్యాపారమున నుండుటయుఁ దగ దనిన ధర్మవ్యాధుఁ డిట్లనియె.

అయ్యా బ్రాహ్మణా! అట్లులనకుము. నాతండ్రియుఁ దాతముత్తాత లొనర్చుచుండినట్టియు వంశపారంపర్యముగ వచ్చినట్టియు స్వకులవృత్తియం దున్నాఁడను. బ్రహ్మ నాకు స్వభావముగ నేవృత్తి నియమించెనో దానిని నేను విడువ రాదు. మఱియొక శ్రేష్ఠవృత్తియందుఁ జొరరాకుండ బ్రహ్మ నీ కాలుసేతులు కట్టివైచెనా యందువేమో వినుము. కట్టివైచెననుట యసత్యము గాదు.

ద్వి. తగ స్వనుష్ఠిత పరధర్మంబుకంటె
విగుణమైనను మేలు స్వీయధర్మంబు
మరణమైనను స్వధర్మంబున మేలు
పరధర్మమెప్పుడు భయ కారణంబు. ద్వి. భ.

అని భగవంతుఁడే సెలవిచ్చి యున్నవాఁడు. సత్కులమందు జన్మించుట దైవాధీనము. దైవమునకు నాయందు నిష్కారణ కోపముగాని నీయం దనుగ్రహముగాని లేదు. వీథివెంటఁ బోవుగాలి సువాసనను దుర్వాసనను గొనిపోవుచుండు రీతి జీవుఁడును ఆయా జన్మమున చేసిన పుణ్యపాపములను గొనియే యా దేహమును విడిచిపోవుచుండును. అతని మనస్సున నుండిన కోరికలను వాఁడొనర్చిన పుణ్యపాపములను వాఁ డనుభవించుటకు ననువైన కులమునందు దేశమునందు వంశమునందు మఱుసటి జన్మమునందు వాఁడు పుట్టుచుండును. కావున నొకఁడు పురుషుఁ డగుటకు, స్త్రీయగుటకు, మనుష్యుఁడగుటకు, పశువగుటకు, భాగ్యవంతుఁ డగుటకు, దరిద్రుఁ డగుటకు, రోగియగుటకు, ఆరోగ్యవంతుఁ

డగుటకు, బ్రాహ్మణుఁ డగుటకు, చండాలుఁ డగుటకు వాఁడు వాఁడు కారణ మగునుగాని మఱి యెవ్వఁడునుగాఁడు. ఒక శ్రుతిగూడిన వీణె మఱియొక శ్రుతియందలి పాట కనువు పడదు. కడతరగతియందుఁ బఠించు బాలుఁడు మేలి తరగతి పాఠములు చదువ యోగ్యుఁడు కాఁడు. జోగాడు బాలుఁడు పెద్దవారివలెఁ బరుగెత్త నర్హుఁడు కాఁడు. అట్టులే కొలఁది జాతియందుఁ బుట్టినవాఁడు [illegible] గొప్పజాతి క్రియల నడుప నర్హుఁడు కాఁడు. వానికి స్వాభావికమైన లోపము గలదు. ఆ తత్త్వ మెఱుఁగక మోహమై యేకారణముచేతనైన నుత్తమజాతి క్రియల నొనరింపఁబూను హీనజాతివాఁడు రెంటను జెడును. ఒక తరగతియం దారితేఱి మఱియొక తరగతికిఁ బోవుటయు, ఒక మెట్టెక్కిన తరువాత మఱియొక మెట్టెక్కుటయు సుఖకరము నిరపాయము గాని మొదటి తరగతియందుఁ బూర్ణుఁడు గానివాఁడు మొదటిమెట్టు నెక్కనివాఁడు తటాలున పైతరగతికి పై మెట్టున కెగరఁబూనుట యున్న స్థితినిగూడఁ జెఱచుకొనుటకే. బాలుఁడు వృద్ధుఁడైనట్లు, మొగ్గ వికసించి పుష్పమైనట్లు మొలక చెట్టయినట్లు జాతియందును అభివృద్ధి క్రమక్రమముగ రావలయునుగాని తటాలున రాదు. మొగ్గలోని రేకులు బలాత్కారముగ మనము విచ్చిన నది పుష్పమగునా? పరిమళించునా? మొలకను దినదినము కొంచెము పైకి లాగుచుండిన వృక్షమగునా? ఫలముల నిచ్చునా? తొలుత తానున్న స్థితియందు చక్కఁగ దృఢపడి తరువాత పైదశకు ప్రయత్నింపవలయును. ఉన్న

స్థితియందు మనము పూర్ణుల మైతిమేని పైస్థితి మనయత్నము లేకయే కలుగును, స్వభావముగ వచ్చినదానియందే చక్కఁగ నడువలేనివాఁడు క్రొత్తదానియందు నెట్లు దోషము లేకుండ నడువఁ గలఁడు? జన్మము దైవాధీనము గాని పౌరుషము తన యధీనమే కావున నేను నీచజాతియందుఁ బుట్టితినని కాని నీచకర్మ నొనరింపవలసి వచ్చెనని కాని దుఃఖపడను. పౌరుష మున యథాశక్తి పొరపడను. ఎన్నివిధములఁ గష్టించియైన నా తల్లిదండ్రులను నేను దైవమునవలెఁ బూజించి వారిసుఖమే నా సుఖముగఁ దలంతును. సత్యము తప్పను. తక్కువవారిని బరిహాసింపను. ఎక్కువవారిపట్ల అసూయ వహింపను. యథాశక్తి దాన మాచరింతును. యథాశక్తి పరోపకార మొనర్తును. దేవతలకు అతిథులకు భృత్యులకు నీయఁగా మిగిలినది భుజింతును. ఎవ్వరిని ఎగ్గులాడను. నేను మాంస మును భుజింపను. జీవహింస చేయను. పసులు చంపి తెచ్చిన దానిని వెలకుఁగొని విక్రయింతును. పరిశుద్ధమైన యాహా రము భుజించుటచే చిత్తశుద్ధి కలుగునని యెఱిఁగి దుర్వాసన గల పదార్థములను, మత్తునిచ్చు పదార్థములను, సత్వము క్షీణింపఁ జేయు పదార్థములను భుజింపను. ఉపవాసము నందును మితభోజనమునందును గల గొప్పగుణమెఱిఁగి వ్రత దినముల నుపవాస ముందును. తక్కినదినముల మితముగనే భుజింతును. కడుపునకు నేను బానిస వాఁడను గాను, నా మనస్సు నా దేహము నేను జెప్పినట్లు నడవఁ జేయుదును. అసత్య మాడను. ప్రార్థింపఁ బడకయే యుపకార మొనర్తును.

కష్టము వచ్చెనని దుఃఖింపను. సుఖము వచ్చెనని యుప్పొంగను. అన్నిటికి భగవంతుఁడే కలఁడని నమ్మి నిర్భయముగ నిశ్చింతముగ నుందును. తెలిసియో తెలికయో పొరపాటున నదాటున నొకయకార్యము చేసితినేని దానికై చాలఁ బశ్చాత్తాప పడుదును. అట్టి కార్యము మరల చేయనే చేయను. ఈ రెండుమార్గములను జేసినపాపము క్షయమగును. ఆత్మస్తుతిచే ప్రసిద్ధికి రాఁగోరువాఁడు బుద్ధిహీనుఁడని యెఱుఁగుదును. పాపము దాఁగదని యెఱుఁగుదును. మనము చేయు కార్యములను అంతరాత్మయగు భగవంతుఁడు చూచుచున్నాఁడనుట మఱువను. ఈవిధముగఁ బురుషకారమందే లోపము రాకుండునట్లు యథాశక్తి ప్రవర్తింతును. ఇట్టి చర్యకు జాతి యడ్డపడదు.

ప్రతివర్ణమునం దుండువాఁడును జేయవలసిన యీ సామాన్య ధర్మములు తప్పక చేయువాఁ డేజాతియందుండిన నేమి? ఇవి చక్కఁగఁ జేయనివాఁ డేజాతియందుండిన నేమి? బ్రాహ్మణులవలె వేదాధ్యయనము నేను జేయరాకుండుటకై వగవను. ఆ నిషేధము నా మేలునకేయని యెఱుంగుదును. వీణానాదము శంఖమునఁ బుట్టునా? వీణ యందైన నొక తంతె వలె మఱియొక తంతె ధ్వనించునా? రాజుల యధికారము నాకు రాకపోయెఁ గదా యని దుఃఖింపను. ఆఁబోతులు మోయవలసిన భారము మేఁక పిల్లలు మోవఁగలవా? ఇట్లులే తక్కిన వర్ణములవారికి, ఆహారము, ఆచారము, దేహతత్త్వము, మనస్తత్వము స్వభావగుణములను బట్టి విధించిన విశేష ధర్మ

ములు నాకు లేవని చింతింపను. నాకు స్వభావముగ వచ్చిన దానిని జక్కఁగ నెఱవేర్చుటకే నా శక్తినంతయు వినియోగింతును.

మఱియు వినుము. భగవంతుఁడు సర్వసముఁడు. ఆయనకుఁ బ్రాణికోటులన్నియు సమానములు. ఉత్తమ కులమునఁ బుట్టిన వారికి మాత్రమే పుణ్యలోకమిచ్చి తక్కిన వారిని నరకమునకు పంపఁడు. భక్తి ప్రధానముగాని జాతి ప్రధానము గాదు. పుష్పమునకు సువాసన ప్రధానముగాని రూపము గాదు. రూపము పరిమళము రెండు నుండిన విశేషమే కదా. భక్తిచేత నెవరు పండో కాయో పువ్వో నీళ్లో దేనినిచ్చినను భగవంతుఁడు గ్రహించును. కావుననే కదా తనకై ప్రాణము నిచ్చిన జటాయువునకు శ్రీరాముఁడు మోక్షమిచ్చెను. పిడికెఁడటుకు లిచ్చిన కుచేలునకు శ్రీకృష్ణుఁ డిహపర సౌఖ్యము లొసఁగెను. గురువులకుఁ బరిచర్య సలుపుచుండి తనకు ఫలముల నిచ్చిన శబరికి శ్రీరాముఁడు పుణ్యలోకముల నిచ్చెను. పాహి పాహి యనినంతనే భగవంతుఁడు కరిరాజును రక్షింపలేదా? ధ్రువుఁడు ప్రహ్లాదుఁడు భగవంతుని దర్శించినపుడు బాలురు కారా? భక్తిగలిగినవారు స్త్రీలైనను బాలురైనను శూద్రులైనను మఱి యెవ్వరైనను భగవదనుగ్రహమునకు పాత్రులగుదురు కావున జాతి తక్కువగుటచేఁ గలుగు నష్టమేమి?

లోకములోని మనుజు లందఱు నేకవిధమైన గుణమును ఒక విధమైన కర్మమును గలవారు కారు. కావున నొక్కొక్క విధమైన గుణకర్మములు గలవా రందఱునొక్కొక్క జాతివారుగ

విభజింపఁబడిరి. ఈ గుణకర్మలు మనుష్యులకు స్వభావముచేఁ గలుగునవి. బ్రహ్మచర్య తపస్సు మంత్రపఠనము సత్యము ఇవి బ్రాహ్మణునకు స్వభావకర్మములు. ధర్మము తప్పక ప్రజలను పాలించుట శిష్టులను రక్షించుట దుష్టులను శిక్షించుట రాజులకు స్వభావ కర్మములు. కృషియు గోరక్షణము వాణిజ్యము వైశ్యులకు స్వభావ కర్మములు. పరిచర్య శూద్రులకు స్వభావకర్మము. ఈ దేశమునకు రాజు జనకుఁడు. ఆయన ధర్మము తప్పక తప్పి చరించువారిని చారులచే నెఱిఁగి దండించును. ఈ దేశమందు నాలుగు వర్ణములవారును వారి వారి వర్ణాశ్రమములైన కర్మములే చేయుచుందురు గాన వర్ణక్రమము తప్పి నడువరు. దేహమునకు శిరస్సు, చేతులు, తొడలు పాదము లెట్టివో దేశమునకు బ్రాహ్మణులు, క్షత్రియులు, వైశ్యులు, శూద్రులు నట్టివారు. కాళ్ళు సేయు పనులు చేతులును జేతులు సేయుపనులు కాళ్ళును జేయఁబూనిన నెట్లగునో యట్లె యొక వర్ణమువారు మఱియొక వర్ణమువారి కార్యములు చేసిననగును. దేహమున కన్ని యంగములు ముఖ్యము లగు నట్టు లన్ని వర్ణములు ముఖ్యములే. అన్నియు సమానములే. తమ తమ కులధర్మమం దుండువారు బుద్ధిమంతులు. పూజ్యులు తెలిసినవారు తమకులధర్మము కష్టమనిగాని నీచమనిగాని తలఁపరు. దానిని విడిచి మఱియొకరి ధర్మము నవలంబించువాఁ డుభయ భ్రష్టుఁడు. అట్టి భ్రష్టులు దేశమునం దెక్కువ యెప్పుడగుదురో యప్పుడే దేశము హీనస్థితికి వచ్చును. కావున మారాజు వర్ణాశ్రమాచారము లెట్టివారును దప్ప

కుండునట్లు మిక్కిలి హెచ్చరికతో కనిపెట్టి యుండును. కులము నీచమైనను గులధర్మములు నీచములు గావు. కావున నాది నీచ కులమైనను నేను వర్తించు ధర్మములు నీచములుగావు రాజు లధర్మప్రవర్తకు లయిరేని లోకమున ధర్మము నశించును. అధర్మ మెక్కుడగును. అధర్మ మెక్కుడగుకొలఁది నానావ్యాధులు కఱవులు, పీడలు లోనగునవి ప్రజలను బీడించును. అప్పుడే గూనివాండ్రు, కుంటివాండ్రు మఱుగుజ్జులు, పొట్టివాండ్రు, పెద్దతలలవారు, గ్రుడ్డివారు, నపుంసకులు లోనగు వికారస్వరూపులు పుట్టుదురు. ప్రజలయందు దయయు ఋజుప్రవర్తనము గలిగి యింద్రియముల జయించి ధర్మము తప్పని రాజునకు మఱి యేసాహాయ్య మక్కఱలేదు. అని యనేక ధర్మము లుపదేశించెను.

అప్పలుకు విని కౌశికుండు నీ కిట్టిజ్ఞానము మాహాత్మ్య మెట్లు కలిగెనని యాబోయవాని నడిగెను. ఆ వ్యాధుఁ డిట్లనియె.

నీ ప్రశ్నమునకుఁ బ్రత్యుత్తరము తెలిపెదను. నావెంట రమ్మని యతని మఱియొక గదిలోనికిఁ దోడ్కొని పోయి యందు సర్వోపచారముగ సుఖముగ సుఖశయ్యలపై నానందముతోఁ గూర్చుండి యుండిన నిరువురు ముసలివాండ్రను దన తల్లిదండ్రులను జూపి వారికిఁ దాను నమస్కరించెను. ఆవృద్ధు లిరువురు పుత్రునిఁజూచి యిట్లనిరి.

నాయనా! లేలెమ్ము. దీర్ఘాయుష్మంతుఁడవు కమ్ము. ఆరోగ్యవంతుఁడవుకమ్ము. నీవంటి సుపుత్రుని కని మేము ధన్యులమైతిమి. నీవు ధర్మమందుండుటచే మాపెద్ద లెల్లరును కృతకృత్యులై తరించిరి. పితృపూజయందు నీవు పరశురాము నితో సమానుఁడవు. అని యనేక విధములఁ గొడుకును గొని యాడి యీయన యెవరని యడిగిరి. ధర్మవ్యాధుఁడు "ఈయన బ్రాహ్మణుఁడు. మనయం దనుగ్రహించి మనకు దర్శనమిచ్చెను" అని చెప్పి కౌశికునితో నిట్లనియె.

బ్రాహ్మణా! వీరు నాపాలి దైవతములు. దైవమునకుఁ జేయవలసిన పూజలు ఉపచారములు నేను వీరికే గావింతును. వీరునాకుఁ బ్రత్యక్ష దైవతములు. వీరే నేను పూజించు విగ్రహములు. ఇంద్రుఁడు లోనగు ముప్పదిమువ్వురు దేవతలు లోకమునకెట్లు పూజ్యులో వీరు నాకట్లు పూజ్యులు. వీరినే నేను బువ్వములచేతను ఫలములచేతను పూజించి సంతుష్టి వఱుతును. నాప్రాణములను నా భార్యను బిడ్డలను మిత్రులను వీరి పూజార్థమే వినియోగింతును. నేనే వీరికి స్నానము చేయించి తడిక్రొత్తి పాదములను ప్రక్షాళించి నేనే యాహార మిత్తును. వీరి మనస్సునకు సంతోషకరమగు పలుకు పలుకు దునే కాని యప్రియమెన్నడును బలుకను. వీరధర్మకార్యము చెప్పినను బదులాడక యొనర్తును. తల్లియుఁ దండ్రియు అగ్నియు ఆత్మయు గురువును పురుషునకు గురువులు. వీరందఱుఁ జక్కఁగఁ బూజార్హులు. ఈ విధముగ వర్తించు గృహస్థు సర్వదా యన్ని సత్కారములు జేసినవాఁడే యనిన బ్రాహ్మ

నుండు, అయ్యా! గురువన నెట్టివాఁడో తెలుపుమని యడిగిన ధర్మవ్యాధుఁ డిట్లనియె

నీ మతాచార ప్రకారము నీకు పరలోక సాధకమైన ఆత్మజ్ఞాన మెవరు బోధింతురో వారు గురువులు. అజ్ఞానమనెడి చీఁకటిని పోఁగొట్టువాఁడు గురువు. గురువగువాఁడు నీయందలి ప్రీతిచే నిన్నుద్ధరింపవలయునను నభిప్రాయముతో నీకు జ్ఞానము నుపదేశించును. గురువగువాఁడు తాను జ్ఞానము గలవాఁడుగ నుండవలయును. అట్టి గురువును అవతారమైనవాని భావింపుము. దాసునివలె సేవింపుము. పూజలు గావింపుము. ప్రతిదిన మతని గోత్రము సూత్రము పేరు చెప్పి ధ్యానింపుము. దనయొద్ద ధనము లేనివాఁడు తా నితరుల కేమి దానమీయఁగలఁడు? అట్లే ఆత్మజ్ఞానము లేనివాఁడు నీకేమి జ్ఞాన ముపదేశించును? మా సమాజములోఁ జేరుము. మాకు ధనమిమ్ము అని ధనాశచేతనో తను ప్రతిష్ఠకొఱకో నీకు జ్ఞాన ముపదేశింతునని వచ్చువారు వగటీ దొంగలని తలంపుము. జ్ఞానము కొనిన రాదు. జ్ఞాని లెన్నఁడును జ్ఞానమును విక్రయింపరు. ధనమిచ్చి కొను జ్ఞానము పరలోక సాధకము కానేరదు. నిజమైన జ్ఞాని యెన్నఁడును నీమతము తప్పనఁడు. నీ దేవుఁడు నిజమైన దేవుఁడు కాఁడు. మా దేవుఁడే నిజమైన దేవుఁడని యనఁడు. మా మతములోఁ గలిసినఁగాని నన్ను సేవించినఁగాని నీకు ముక్తి లేదనఁడు. ఇట్లు చెప్పువారు మూఢులు. మోసగాండ్రని తలంపుము. నిజమైన గురువు నీ శక్తి యెఱింగి నీ మతాచారములకు విరోధము లేకుండునట్లు

నీకుఁ దగిన విధముగఁ బూజింపనో ధ్యానింపనో బోధించును. భగవంతుఁ డన్నిటియందును గలఁడు. ప్రహ్లాదుఁడు ప్రార్థింపఁగా భగవంతుఁడు స్తంభమున నుదయింపలేదా? మార్కండేయుని రక్షింప లింగమునుండి శివుఁ డుదయింపలేదా? భరతుని హింసింపనెంచిన రాజును విగ్రహమునుండి బయలు వెడలి కాళికాదేవి వధింపలేదా? తులసీ వృక్షము లక్ష్మీదేవియే కదా. ధ్రువుఁడు విగ్రహమును బూజించుటచేతనే కదా భగవంతుని దర్శింపగలిగెను. కావున నీవు భక్తితో దైవమని భావించి యేపదార్థమును బూజించినను నీ కోరికలు దాని వలననే సఫలమగును. కావున విగ్రహములను పటములను వృక్షములను భక్తితోఁ బూజించిన ఫలము లేదని నీకు కల వరము పుట్టించి నీభక్తిని చెఱుపఁ జూచువారు పూర్ణజ్ఞానము లేనివారని తలంపుము. అనిన ఆత్మజ్ఞాన మన నేమియో బోధింపుమనిన ధర్మవ్యాధుఁ డిట్లనియె.

అయ్యా! నేను శూద్రుఁడను. నీవు బ్రాహ్మణుఁడవు. నేను నీకు బోధింపరాదు. బోధించుగురువు పాత్రమనియు జ్ఞానము ఆవుపాలనియుఁ దలంపుము. వెండిబంగారు పాత్రముల లోన నిర్మలమైన గోక్షీరమును ద్రావిన దేహమునకు నెక్కువ బలము, పుష్టి, దీర్ఘాయువు కలుగునట్లు ఉత్తమజాతి పురుషు వలన నుపదేశింపఁబడిన జ్ఞానము మనస్సును నిర్మలముచేసి పాపములనుంచి రక్షించును. రాగిపాత్రమునందును సీస పాత్రమునందును నుండిన పాలు విష మగునట్లు అధమ జాతులనుండి గ్రహింపఁబడిన జ్ఞాన మనర్థక మగును. శంఖము

లోని పాలు గ్రహింపవచ్చునుగాని పుట్టలోని పాలు తాఁక నైన తాకవచ్చునా? ఇట్లే వస్తువు తారతమ్యము తెలిసికొని వర్తింపుము. కావున నీకంటెను తక్కువకులము వారివలనఁ గాని యెక్కువకులమువారైనను జ్ఞానము లేనివారివలనఁ గాని జ్ఞానము సంపాదింపఁ బ్రయత్నింపకుము. తగిన గురువు దొరకినపుడు నమస్కారములచేతను చక్కని ప్రశ్నలచేతను సేవచేతను నతని సంతుష్టునిజేసి జ్ఞానము సంపాదింపుము.

విప్రా! యింతవఱకు నీవడిగిన ప్రశ్నములకుఁ బ్రత్యుత్తరము లిచ్చుచుంటిని. ఇఁక నీకు హితమైనదానిని బోధించెదను. నా మాటనమ్మి నేను జెప్పినట్లు చేయుము. నీవు సుఖపడెదవు. జ్ఞానివయ్యెదవు. నీవు తల్లిదండ్రుల నిరాకరించి వచ్చితివి. నీకై యేడ్చియేడ్చి వారు గ్రుడ్డివారై కష్టపడుచున్నారు. నీవు చక్కఁగ నింటికిఁబోయి వారికిఁ బరిచర్య సేయుము. అంతకంటె నీకు వ్రతము తపము దానము అక్కఱలేదు. అది విడిచి నీ వెన్నిచేసినను నిష్ఫలములు. అదియొక్కటి చేసితివా అన్నియు తమంతట తామే నీకుఁ గలుగును. నా మాట నమ్ముమనిన నతని యెఱుకకు ఆశ్చర్యపడి బ్రాహ్మణుఁ డిట్లనియె. అయ్యా! నా పుణ్యముకొలఁది నీ స్నేహము నాకు లభించెను. మనలో నిప్పుడు వేయింటి నొకఁడైన సరియైన ధర్మమును బోధించువాఁడు కలఁడో లేఁడో. శాస్త్రములు చదువనివారు, చదివినను అర్థము చేసికొననేరనివారు, వాని యందుఁ బ్రమాణబుద్ధి లేనివారును ధర్మమును బోధించెద మని దురాచారముల నెల్ల గొంతెత్తి విచ్చలవిడి వదరు

చున్నారు. తెలియనివారు మోసపోవుచున్నారు. తపస్సుచేసి నరకమునకుం బోవుచున్న నన్ను నుద్ధరించితివి. చాల సంతోషించితిని, నీవు చెప్పినట్లు ప్రవర్తించెదను. నీ జ్ఞానమునుబట్టి చూడ నీవు శూద్రుండవుగాం బుట్టం గారణము లేదు. ఏ కారణమునచే నీవు శూద్రకులమునం బుట్టితివి? లోకమున నీవెఱుంగనిది యుండదు. కావున నా కెఱింగింపుము. నీవు బ్రాహ్మణతుల్యుండ వనవేల? ఈ జన్మమునందె నీవు బ్రాహ్మణుండవు. అనిన ధర్మవ్యాధుం డిట్లనియె.

అయ్యా! పూర్వజన్మమున నేను సత్కులమందుం బుట్టి వేదాధ్యయనము నొనర్చిన బ్రాహ్మణుండను. నాకు క్షత్రియుండొకండు మిత్రుండుగా నుండెను. అతండు వేటకుం బోవునపు డెల్లను నన్నుం దోడ్కొని పోయెను. అతనితోడి సహవాసము బలముచే నేనును ధనుర్విద్య నేర్చియుంటిని. ఆ వేటయందు బుద్ధిమాలి నేనొకబాణమును నొక మృగముపై విడిచితిని అది గురితప్పి యొక పొదలో దపస్సు చేయుచున్న ఋషికిం దగిలెను. ఆయన గాయపడి యఱచెను. నేనును తటాలునపోయి నాయపరాధము క్షమింప వేండితిని. ఆయన చురచుర చూపులతో నన్నుంజూచి నీవు బ్రాహ్మణుండవయ్యు జీవహింసయందలి కోర్కి మానవైతివి. కావున బోయవాండవై పుట్టుమని శపించెను. నే నతని నెన్ని విధములనో ప్రసన్నునింజేసి ప్రార్థింప నాయన యిట్లనియె.

ఓరీ! నా శాపము తప్పదు. సత్యము. నీవు బోయవాడవై పుట్టి తల్లిదండ్రుల సేవచేసి కడతేఱుము. నా యను

గ్రహమువలన నీకు పూర్వజన్మ స్మృతి గలిగి మరల హింస చేయకుందువు. ఆ మఱుజన్మమున నీవు మరల బ్రాహ్మణ జన్మ నందెదవు అని ప్రసాదించెను. నీవు సద్బ్రాహ్మణుఁడవు. తపస్విని. కావున నీకిది చెప్పితిని. అని ధర్మవ్యాధుఁడు చెప్పెను. బ్రాహ్మణుఁడును బోయవాని వీడుకోలువడసి తన యింటికిఁబోయి పితృ శుశ్రూషచే ధన్యుఁ డయ్యెను.

---

౭. శైబ్య చరిత్రము.

పూర్వకాలమున శతధనుఁడను నొక రాజుగలఁడు. ఆయన భార్యపేరు శైబ్య. ఆమె పరమ పతివ్రత. సత్యము శౌచము దయగిల మహానుభావ. ఆమె వినయము వివేకము లోనగు సర్వలక్షణములచేత నొప్పుచుండెను. ఆ శతధనుఁడు భార్యతోడ నియమము వహించి జగన్నాయకుఁడును భక్తజన రక్షకుఁడును నగు శ్రీమన్నారాయణుని బూజించుచు ననేక వ్రతములు నిష్ఠతోడను, భక్తితోడను సలుపుచుండెను. ఇట్లు చేయుచు కార్తికమాసమున నేకాదశి యుపవాసముండి మఱు నటినాఁటి యుదయమున భార్యాభర్త లిరువురు గంగానది పుణ్యతోయముల స్నానముచేసి మరలి యింటికి వచ్చుచుండిరి ఇట్లు వచ్చునపుడు త్రోవలో ఆ రాజునకు ధనుర్విద్య నేర్పిన గురువు పాషండుఁ డొకఁ డెదురై పలుకరించెను. అతఁడు పాషండుండని యెఱిఁగియు గురువుగదా యను దాక్షిణ్య ముతో రాజనతోఁ గొంతకాలము సంభాషించు చుండెను.

చున్నారు. తెలియకవారు మోసపోవుచున్నారు. తపస్సుచేసి నరకమునకుం బోవుచున్న నన్ను నుద్ధరించితివి. చాల సంతోషించితిని. నీవు చెప్పినట్లు నడ్తించెదను. నీ జ్ఞానమునుబట్టి చూడ నీవు శూద్రుండవుగాం బుట్టం గారణములేదు. ఏ కారణముచే నీవు శూద్రకులమునం బుట్టితివి? లోకమున నీవెఱుంగనిది యుండదు. కావున నా కెఱింగింపుము. నీవు బ్రాహ్మణతుల్యుండ వననేల? ఈ జన్మముననే నీవు బ్రాహ్మణుండవు. అనిన ధర్మవ్యాధుం డిట్లనియె.

అయ్యా! పూర్వజన్మమున నేను సత్కులమందుం బుట్టి వేదాధ్యయన మొనర్చిన బ్రాహ్మణుండను. నాకు క్షత్రియుం డొకండు మిత్రుండుగా నుండెను. అతండు వేంటకుం బోవుచు వెనుకకని నన్నుం దోడ్కొని పోయెను. అతనితోడి సహవాసము బలముచే నేనును ధనుర్విద్య నేర్చియుంటిని. ఆ వేంటయందు బుద్ధిమాలి నేనొకబాణమును నొక మృగముపై విడిచితిని. అది గుఱితప్పి యొక పొదలో దపస్సు చేయుచున్న మునికిం దగిలెను. ఆయన గాయపడి యఱచెను. నేనును తటాలునపోయి నాయపరాధము క్షమింప వేండితిని. ఆయన చురచుర చూపులతో నన్నుంజూచి నీవు బ్రాహ్మణుండవయ్యు జీవహింసయందలి కోర్కె మానవైతివి. గావున బోయవాండవై పుట్టుమని శపించెను. నే నతని నెన్ని విధములనో ప్రసన్నునింజేసి ప్రార్థింప నాయన యిట్లనియె.

ఓరీ! నా శాపము తప్పదు. సత్యము. నీవు బోయవాడవై పుట్టి తల్లిదండ్రుల సేవచేసి కడతేఱుదువు. నా యను

గ్రహమువలన నీకు పూర్వజన్మ స్మృతి గలిగి మరల హింస చేయకుందువు. ఆ మఱుజన్మమున నీవు మరల బ్రాహ్మణ జన్మ నందెదవు అని ప్రసాదించెను. నీవు సద్బ్రాహ్మణుఁడవు. తపస్వివి. కావున నీకిది చెప్పితిని. అని ధర్మవ్యాధుఁడు చెప్పెను. బ్రాహ్మణుఁడును బోయవాని వీడుకోలువడసి తన యింటికిఁబోయి పితృశుశ్రూషచే ధన్యుఁడయ్యెను.

---

౨. శైబ్య చరిత్రము.

పూర్వకాలమున శతధనుఁడను నొక రాజుగలఁడు. ఆయన భార్యపేరు శైబ్య. ఆమె పరమ పతివ్రత. సత్యము శౌచము దయగల మహానుభావ. ఆమె వినయము వివేకము లోనగు సర్వలక్షణములచేత నొప్పుచుండెను. ఆ శతధనుఁడు భార్యతోడ నియమము వహించి జగన్నాయకుఁడును భక్తజన రక్షకుఁడును నగు శ్రీమన్నారాయణుని బూజించుచు ననేక వ్రతములు నిష్ఠతోడను, భక్తితోడను సలుపుచుండెను. ఇట్లు చేయుచు కార్తికమాసమున నేకాదశి యుపవాసముండి మఱు సటినాఁటి యుదయమున భార్యాభర్త లిరువురు గంగానది పుణ్యతోయముల స్నానముచేసి మరలి యింటికి వచ్చుచుండిరి ఇట్లు వచ్చునపుడు త్రోవలో ఆ రాజునకు ధనుర్విద్య నేర్పిన గురువు పాషండుఁ డొకఁ డెదురై పలుకరించెను. అతఁడు పాషండుండని యెఱిఁగియు గురువుగదా యను దాక్షిణ్యముతో రాజసతోఁ గొంతకాలము సంభాషించు చుండెను.

శైబ్య అతనితో బలుకనొల్లక యుపవాసముండి యతనిని జూచిన దోషముపోవ సూర్యునిఁ జూచి మ్రొక్కెను. తదనంతరము దంపతులిరువురు గృహమునకేగి కార్యములెల్ల దీర్చిరి. అంతఁ గొంతకాలమునకు శతధనుఁడు మరణించెను శైబ్యయు సహగమనము గావించెను.

ఆరాజు ఉపవాసముండి పాషండునితో సంభాషించిన పాపముచే మఱుజన్మమున కుక్కయై పుట్టెను. ఆ శుభాచారయు కాశీరాజు కూతురై పుట్టెను. ఆమెకు కన్యాత్వము రాఁగనే తండ్రి యామెకు వివాహ యత్నము గావించెను గాని ఆ పుణ్యశీల తండ్రిని వారించి నేను గోరువఱకు నాకు వివాహముఁ గావింపవలదనెను. పుత్రిక మాట త్రోసివేయ నొల్లక తండ్రియు నూరకుండెను పూర్వజన్మమునఁ జేసిన విష్ణుపూజ వ్రతములు లోనగు పుణ్యకర్మముల ఫలముచే నామెకు పూర్వజన్మ జ్ఞానముండెను. తన పతియైన శతధనుఁ డెచ్చట నున్నాఁడా యని యాలోచించి జ్ఞానదృష్టిచే నతఁడు విదిశాపురమునఁ గుక్కయై పుట్టి యుండుట చూచి దుఃఖించి తండ్రియాజ్ఞగొని వలసినధనము గైకొని విదిశాపురమునకుఁ బోయి యాకుక్కను గుర్తించి సమీపించెను. అదియును భౌ భౌ యని పైపడి కఱవవచ్చెను గాని యామె భయపడక దానికి వలసిన యాహారమిచ్చి శాంతిపరచి దానికి నమస్కరించి ప్రాణేశ్వరా! నీవు కుక్కవుగావు. పూర్వజన్మమున నీవు శతధనుఁడను రాజవు. నేను నీ భార్యను. పాషాండ సంభాషణముచే నీకిట్టి కుక్కదేహము లభ్యపడెను. ఆలోచించి

చూడుమా యనిన దదియును పుణ్యస్త్రీ సంభాషణముచేఁ గలిగిన జాతిస్మరత్వమున కన్నీరుమున్నీరుగాఁ గార్చి యది మొద లాహారము ముట్టక కొండ పేటునుండి దుమికి దేహము విడిచెను.

అంతట శైబ్యయఁ దనమగఁడు మరల నెచటఁ బుట్టెనో యని చింతించి, జ్ఞానదృష్టిచే కోలాహాల పర్వతమందు సృగాల రూపము ధరించి యుండుట నెఱిఁగి యచ్చటికిఁ బోయి దానికి తగిన యాహార మిచ్చి ప్రదక్షిణము చేసి నమస్కరించి వల్లభా ! నీవు నక్కవుగావు. శతధనుఁడను రాజుగా నుండి పాషండునితో సంభాషించుటచే శునకమై జనించి యిప్పుడీ రూపము వహించితివి. నీ చరిత్రము తలఁచుకొమ్మనిన నది మిగుల విషాదపడి యాహారము ముట్టక దేహము విడిచెను. తరువాత శైబ్యయు శతధనుఁ డొక కాననంబునఁ దోడేలై జనించుట జ్ఞానదృష్టి నెఱింగి యచ్చోటికిఁబోయి మునుపటి వలెనే యతని పూర్వజన్మము స్మరింపఁ జేసెను. ఆ వృకము శోకమున మేను వదలి మఱియొకచో గ్రద్దయై పుట్టెను. అది యెఱిఁగి శైబ్యయు నచటికిపోయి పూర్వవృత్తము స్మరింపఁ జేసి నాథా ! నీవు గ్రద్దవుకావు. శతధనుఁడను రాజుగా నుండి పాషండునితో సంభాషించిన పాపమున తొలుత కుక్కవై మరల నక్కవై తరువాత తోడేలై యిప్పుడు గ్రద్దదేహమును ధరించితి వనిన నది శోకమునఁ దపించి యా తనువును వదలి కాకియై పుట్టెను. శైబ్యయు నవ్విధ మెఱిఁగి దానికి పూర్వవృత్తము తలపించెను. ఆవల నది యా దేహము

విడిచి కొంగయై పుట్టెను. శైబ్యయు దాని యొద్దకుఁ బోయి పురాతన వృత్తాంతమంతయు దానికి వినిపించిన నది చచ్చి నెమలియై పుట్టెను. శైబ్యయు నా మయూరము నొద్దకుఁ బోయి దానికిఁ దగిన యాహారమిచ్చిన దాని వెంటనుండి తిరుగు చుండెను. అప్పుడు మిథిలానగరము రాజగు జనకుఁడు అశ్వ మేధ యాగము చేయుచుండెను. శైబ్యయు ఆ నెమలి నెత్తి కొని పోయి యశ్వమేధమందలి అవభృథమందట స్నానము చేయించి పిమ్మట యిట్లనియె

ప్రాణేశ్వరా! నీవు నెమలివిగావు. శతధనుఁ డను రాజుగానుండి పాషండ సల్లాపముచే కుక్కవై పుట్టితివి. నేను బోధింపఁగా ఆ దేహమును విడిచి సృగాలవై మరల తోడేలవై పదపడి గ్రద్దవై తరువాత కాకివై మఱి కొంగవై యిప్పుడు నెమలివై యున్నావు. స్మరింపుమనిన నదియును ఆలోచించి తాను జేసిన పాపమునకు తనకుఁ గలిగిన జన్మములకు మిక్కిలి విషాదపడి యా దేహమును విడిచి జనక మహారాజునకు కొడుకై పుట్టెను. కాశిరాజకన్యయు ఆ వృత్తాంత మెఱింగి యతఁడు యుక్తవయస్కుఁడు కాఁగా తండ్రితో తన స్వయంవరము చాటింపుమని చెప్పి ఆ స్వయంవరమునకు జనకరాజకుమారుఁడు రాఁగా నతని వరించి యనేక సంవత్సరములు సుఖించి పుత్రవతియై హాయిగ నుండెను. పాషండునితో సంభాషించిన పాపము అశ్వమేధము నందు అవభృథస్నానము చేసినఁగాని పోదయ్యెను. కావున శ్రేయస్సు కోరువారు పాపాత్ములతో చెలిమి చేయరాదు.

వారితో సంభాషింపరాదు. వారిని తాఁకరాదు. ఇవి ముఖ్యముగ దేవ పితృకార్యము లొనర్చువేళ కూడనే కూడదు. ఎవనియింట నొకమాసము దేవపూజ జరుగదో యట్టివానిని జూచినవాఁడు వెంటనే సూర్యునిజూచి నమస్కరింపవలయును. అటుండ పాషండుల యన్నము తినువారిగతి యేమి చెప్పవలయును అట్టివానికి నింట నన్నము పెట్టుటయు వానితోడ మాటలాడుటయు వానితోడఁ గూడి చరించుటయు పాపకార్యములే. నిత్య నైమిత్తిక కర్మములు చేయనివాఁడును పాపముచేసి దాఁచువాఁడును, ఎదుట భూషించుచు వెనుక దూషించు వాఁడును, సత్కర్మములందు సందేహములు పలుకువాఁడును, తన కార్యమునకై పరుల కార్యము చెఱుచు వంచకుఁడును, దొంగ వినయములు గలవాఁడును, వేదదూషకుఁడును, సద్గ్రంథ దూషకుఁడును పాషండు లనంబడుదురు. ఇట్టివారిని మాటలచేనైన గౌరవింపరాదు. ఇట్టివారిని జూచిన దూరమునంత తొలఁగ వలయును. వారితో మాటలాడినవాఁడు ఆదినమునందు చేసిన పుణ్యమంతయు వ్యర్థపఱుచు కొనును. అట్టివారితో దేవ పితృకార్యముల వేళ సంభాషించువారు నరకమునకుఁ బోవుదురు.

తే. వసుధఁ బాషండుతోడి సంభాషణమున
నరులు దుర్గతిపాలయి యరుగుచుండ
నఘము లొనరించు పాషండుఁ డైనపురుషుఁ
డెట్టి నరకాన కేగునో యెవ్వఁ డెఱుఁగు.

విడిచి కొంగయై పుట్టెను. శైబ్యయు దానియొద్దకుఁ బోయి పురాతన వృత్తాంతమంతయు దానికి వినిపించిన నది చచ్చి నెమలియై పుట్టెను. శైబ్యయు ఆ మయూరిము నొద్దకుఁ బోయి దానికిఁ దగిన యాహారమిచ్చిన దాని వెంటనుండి తిరుగు చుండెను. ఇప్పుడు మిథిలానగరము రాజగు జనకుఁడు అశ్వమేధ యాగము చేయుచుండెను. శైబ్యయు ఆ నెమలి నెత్తికొని పోయి యశ్వమేధమందలి అవభృథము నీట స్నానము చేయించి పిమ్మట యిట్లనియె

ప్రాణేశ్వరా! నీవు నెమలివిగావు. శతధనుఁడను రాజుగానుండి పాషండ సల్లాపముచే కుక్కవై పుట్టితివి. నేను బోధింపఁగా ఆ దేహమును విడిచి నృగాలవై మరల తోడేలవై పదపడి గ్రద్దవై తరువాత కాకివై మఱి కొంగవై యిప్పుడు నెమలివై యున్నావు. స్మరింపుమనిన నదియును ఆలోచించి తాను జేసిన పాపమునకు తనకుఁ గలిగిన జన్మములకు మిక్కిలి విషాదపడి యా దేహమును విడిచి జనక మహారాజునకు కొడుకై పుట్టెను. కాశిరాజకన్యయు ఆ వృత్తాంత మెఱింగి యతఁడు యుక్తవయస్కుఁడు కాఁగా తండ్రితో తన స్వయంవరము చాటింపుమని చెప్పి ఆ స్వయంవరమునకు జనకరాజకుమారుఁడు రాఁగా నతని వరించి యనేక సంవత్సరములు సుఖించి పుత్రవతియై హాయిగ నుండెను. పాషండునితో సంభాషించిన పాపము అశ్వమేధమునందు అవబృథస్నానము చేసినఁగాని పోదయ్యెను. కావున శ్రేయస్సు కోరువారు పాపాత్ములతో చెలిమి చేయరాదు.

వారితో సంభాషింపరాదు. వారిని తాఁకరాదు. ఇవి ముఖ్యముగ దేవ పితృకార్యము లొనర్చువేళ కూడనే కూడదు. ఎవనియింట నొకమాసము దేవపూజ జరుగదో యట్టివానిని జూచినవాఁడు వెంటనే సూర్యునిజూచి నమస్కరింపవలయును. అటుండ పాషండుల యన్నము తినువారికతి యేమి చెప్పవలయును అట్టివానికి నింట నన్నము పెట్టుటయు వానితోడ మాటలాడుటయు వానితోడఁ గూడి చరించుటయు పాపకార్యములే. నిత్య నైమిత్తిక కర్మములు చేయనివాఁడును పాపముచేసి దాఁచువాఁడును, ఎదుట భూషించుచు వెనుక దూషించువాఁడును, సత్కర్మములందు సందేహములు పలుకువాఁడును, తన కార్యమునకై పరుల కార్యము చెఱుచు వంచకుఁడును, ఏరంగ విషయములు గలవాఁడును, వేదదూషకుఁడును, సద్గ్రంథ దూషకుఁడును పాషండులనఁబడుదురు. ఇట్టివారిని మాటలచేనైన గౌరవింపరాదు. ఇట్టివారిని జూచిన దూరమునంత తొలఁగ వలయును. వారితో మాటలాడినవాఁడు ఆదినమునందు చేసిన పుణ్యమంతయు వ్యర్థపఱుచు కొనును. అట్టివారితో దేవ పితృకార్యముల వేళ సంభాషించువారు నరకమునకుఁ బోవుదురు.

తే. వసుధఁ బాషండుతోడి సంభాషణమున
నరులు దుర్గతిపాలయి యరుగుచుండ
నఘము లొనరించు పాషండుఁ డైనపురుషుఁ
డెట్టి నరకాన కేగునో యెవ్వఁ డెఱుఁగు.

౨. మగఁడు పతితుఁ డైనను గద పాతివ్రత్య
మహిమఁజేసి ధన్యుని మనుపఁగలుగు
నెన్నిజన్మములను నెత్తినదైన న
టుగుట సతులు పూజ్య లగుట చెప్పుడు.

3. జడ భరతోపాఖ్యానము.

ప్రత్యక్ష విష్ణువని ప్రసిద్ధికెక్కిన ఋషభునకు భరతుఁ డను కుమారుఁడు గలఁడు. ఆయన రాజై యీ భూమిని పాలించెను. అతఁడు మిక్కిలి ధర్మాత్ముఁడు. ప్రజల సంతోషమే తన సంతోషముగా నెంచు ప్రతికార్యము భగవంతుని కైంకర్యముగఁ దలంచుచు శుద్ధమైన మనస్సుతో రాజ్యతంత్రములు దీర్ఘకాలము నడపి బ్రదుకు శాశ్వతము గాదనియు సంసారసుఖము లెండమావుల వంటివనియు నెఱిఁగి వైరాగ్యంబు వహించి రాజ్యము కొడుకులకు పంచియిచ్చి సాలగ్రామములు పుట్టు గండకీ నదీ తీరమున పులహాశ్రమమునకుఁ బోయి శ్రీమన్నారాయణమూర్తిని ప్రతిదినము తులసీదళములచేతను పూలచేతను బూజించుచు నీటిచేతను కందమూలాదులచేతను దేహము రక్షించుకొనుచు ఆశలన్ని వదలి కోరిక కోపము నొందక మూఁడుకాలముల స్నానము చేయుచు గాలము గడుపుచుండెను.

ఒకనాఁడు భరతుఁ డేటిలో నీళ్ళలోనుండి బ్రహ్మమంత్రము జపముచేయుచుండు సమయంబున నొక్క నిండు గర్భిణియైన ఆఁడుజింక ఆ యేటికి నీరుద్రావ వచ్చెను. అది

నీరు ద్రాగుచుండు సమయంబున సింహము కర్ణకఠోరముగ గర్జించెను. ఆ ధ్వనివిని హరిణి భయపడి చివాలున నదిని దాటుటకై యెగిరెను. భయముచే నట్లు ఎగిరిన వేగము చేతను గర్భమునం దున్న శిశువు గర్భములోనుండి దూసి నీటిలోఁ బడెను. ఆ తల్లిజింక ఆవలి యొడ్డునఁబడి మరణించెను. అంతయుఁ జూచుచుండ భరతుండును నీటిపై దేలుచున్న జింక పిల్లపై మిక్కిలి యనురాగముపుట్టి తటాలునపోయి దాని నెత్తుకొని యాశ్రమమునకువచ్చి తల్లిలేని యా పిల్లను అత్యంత ప్రీతితో బహువిధముల కాపాడుచుండెను. ఇట్లు దానికి వేళ కాహారమిచ్చుచు, దేహమునకు దుమ్మొత్తి తుడుచుచు, దాని నెత్తి లాలించుచు, దాని దిక్కులేనిస్థితికి వగచుచు, ఒంటిగ విడిచిన పెద్దపులి చంపునో ఏ తోడేలైన నెత్తుకొనిపోవునో ఎక్కడ పీఁకితినునో యని భయపడి దానిని నిదురవేళ కూడనే యుంచు కొనుచు, శరణని వచ్చినదానిని ఎట్లు విడుతునని యనుమా నించుచు, తనపై నదిచూపు మక్కువకు సంతోషించుచు, ఫలములు, పూలు, సమిధలు లోనైనవి తేఁబోవు సమయంబు నను దోడ్కొనిపోవుచు, వేడుకకై దానిని మూఁపులపై నుంచుకొని మోసికొనిపోవుచు దానిని చిటికెలువేసి ఆడిం చుచు, తొడపై నుంచుకొని మేనెల్ల నిమురుచు, నా సామి నా అన్న నా ముద్దు బంగారుకొండ అని ముద్దులు పెట్టుచు జపముచేయు సమయమున నది మేనుసోకిన మెల్లన నదలిం చుచు, కనులుమూసికొని జపముచేయుచుండియు చీమచిటుకు మనిన చిమట బుఱ్ఱనిన దానికేమి యపాయము వచ్చునో

యని కన్నులువిప్పి చూచుచు దానిమీఁద చేయివైచి నిద్రించుచు నవిధముగ ప్రీతిచెంది సర్వకాల సర్వావస్థల దానినే స్మరించుచు జపము మఱచి తపము విడిచి దేవపూజమాని మోహముపూని భరతుఁ డుండు సమయంబున నొక్కనాఁ డది యున్నట్టుండి తప్పించుకొని యుఱికెను.

అంతట భరతుఁడు జింకపిల్ల తప్పించుకొని యెందు చనెనో యే మృగమువాతఁబడెనో యే వేఁటకాఁడు చంపెనో యని దుఃఖించుచు చెట్టుచెట్టు పొదపొద గుట్టగుట్ట తిరిగి యీవేళకు దానికి మేపు నిచ్చుచుండితిని గదా, ఈ వేళకు నాడించుచుంటిని గదా, ఈవేళకు నేను జపముచేయునపుడు నా తొడమీఁద నుండును గదా, అయ్యో కన్నబిడ్డవలె తల్లి లేని పిల్లను సాఁకితినే. ఏమిచేయుదును? ఎందని వెదకుదును? చంద్రునిలో నుండునది నా జింకయేమో. శివుని చేతిలో నుండునది నా జింకయేమో. వాయుదేవుఁడు నా జింకపిల్లపై నెక్కి తిరుగుచున్నాఁడేమో అని యీ విధముగ దానినే తలఁచుచు దానికై దుఃఖించుచు దాని గుణములు వర్ణించుచు దాని రూపము మెచ్చుకొనుచు యోగాభ్యాసము వదలి వృథా కాలము ద్రోయుచుండెను. యోగముపూని భగవంతుని ధ్యానము చేయవలయునని పెండ్లాము బిడ్డలను రాజ్యమును భోగమును సర్వము మాని వైరాగ్యముఁబూని యడవి చేరిన వాని కిట్టి జంజాటము కలిగెను. కాలబలము కర్మబలము మీఱరానిని గదా. ఇట్లు కొన్నినాళ్ళు తపించిన వెనుక మరల నా జింకపిల్ల తనంతఁ దానే భరతునొద్దకు వచ్చెను. దానిని

జూచి చచ్చిన బిడ్డఁడు బ్రతికి వచ్చినట్లు భరతుఁడు సంతోషించెను. ఈ విధముగ దానితోఁ బ్రొద్దుఁ బుచ్చుచుండ నతనికి నవసానకాలము ప్రాప్తించెను. అయ్యో నాకు మరణమాసన్నమైనదే. ఇఁక నీ జింకపిల్ల నెవరు రక్షింతురు? ఇది యేమృగము పాలఁ బడునో ఏగతి పట్టిపోవునో యని దానినే స్మరించుచు ప్రాణములు విడిచెను.

బ్రతికియున్న కాలమున మనస్సును దానియందే విశేషకాలము గాఢముగ నుంచిన కారణముననే యతఁడు మఱుజన్మమున జింకయై పుట్టెను. వైరాగ్యము వహించి యోగమభ్యసించి భగవంతుని భక్తితోఁ బూజించియుండిన కారణముచే జాతి స్మరణము గలిగి జింకయందలి తగులముచేఁ దన కిట్టి మృగత్వము గలిగెనఁగదా యని తెలిసి మిక్కిలి తపించి తల్లిని బాసి పూర్వజన్మమునఁ దానుండిన పులహాశ్రమమునకుఁబోయి యెండిన ఆకులు పచ్చిక తినుచు నేటినీరు త్రాగుచు నీ దేహావసాన మెప్పుడు గలుగునా యని దేవుని ధ్యానించుచునుండెను.

మనుష్యులు జీవితకాలమందు నెక్కువ మక్కువచేతఁ గాని భయముచేతఁ గాని దేనిని స్మరించుచుందురో ఆ రూపమునే మఱుజన్మమునఁ బొందుదురు. పచ్చపురుగును దెచ్చి తుమ్మెద గూటనుంచఁగా నది తుమ్మెదగానే మాఱును గదా. అట్లే మనుష్యులును కుక్కలపై ప్రీతినుంచిన కుక్కలుగాను, జింకలపై ప్రీతినుంచిన జింకలుగాను, మనుష్యులపై ప్రీతినుంచిన మనుష్యులుగాను, ఆర్జించి పాతిపెట్టిన ధనముపై

మనసుంచిన దానిని రక్షించు సర్పముగానో దయ్యముగానో పుట్టుదురు. కావున మనుష్యులందఱు బాలురైనను వృద్ధులైనను స్త్రీలైనను పురుషులైనను భగవంతునినే స్మరించుచుండ వలయును. భగవంతుని చరిత్రములు గాని పుణ్యాత్ముల చరిత్రలు గాని చదువవలయును. సత్పురుషుల తోడనే సహవాసము చేయవలయును. క్షుద్రులతో మైత్రి చేయరాదు. క్షుద్ర గ్రంథములు చదువరాదు. క్షుద్రపదార్థములపై మనసును బోనీయరాదు. ఇది మనుష్యులుగా నుండి బాగుపడఁ గోరువా రందఱు మనస్సున దృఢముగా నుంచుకొనవలయును.

---

౭. ధ్రువ చరిత్రము.

లోకమునకు మొదటిరాజైన మనువునకు శతరూప యను భార్యకలదు. వారికి ప్రియవ్రతుఁడనియు ఉత్తానపాదుఁ డనియు నిరువురు కొడుకులు. అందు ఉత్తానపాదునకు సునీతి సురుచియును యిరువురు భార్యలు. సౌందర్యవతియైన సురుచిని మరగి యామె బోధలు తలకెక్కి నీతిమంతురాలైన పెద్ద భార్యను గౌరవింపక యామె యింటికినిబోక యామెను పలుక రింపక రాజు బోనకత్తెలకు బత్తెమిచ్చునట్లు ఆమెకును దిన దినము బత్తెము కొలిచియిచ్చి పంపుచుండెను.

ఇట్లుండ నొకనాఁడు సురుచికొడుకు ఉత్తముఁడను వాఁడు తండ్రి యెడమతొడమీఁద కూర్చుంచి లాలింపఁబడు చుండెను. సునీతికొడుకు ధ్రువుఁడనువాఁడును బాలుఁడగు

టచే తండ్రి కుడితొడ యెక్కఁబోయెను. అప్పుడు అందున్న సురుచి కోపముచే నెఱ్ఱనైన కన్నులతో బొమముడి యాడించుచు మేకపిల్లపై దుముకు ఆఁడుపులివలె తటాలున వానిపైకురికి వానిని రెట్టపట్టి లాగి యావలకీడ్చి "ఓరీ ఆగర్భదరిద్రుఁడా! దాసికొడుకా! నీవఁటరా నా కొడుకుతో సమానముగ నా భర్తతొడ నెక్కఁ దలంచితివి. నీబ్రతుకు నీ యోగ్యత ఆలోచింపక నా కొడుకు ఎడమతొడపైనుండ నీవు కుడితొడ నెక్కఁ గోరెదవా? నీకెంత పోతరమురా? నా కొడుకుతో రాజ్యసుఖములు పంచుకొనుటకు వచ్చితివటరా దాయాదుఁడా? నిర్భాగ్యురాలి కడుపునఁ బుట్టిన నీకును రాజుతొడ నెక్క యోగ్యతకలదా? నీ ముఖాన నటువంటి వ్రాతరేఁ యుండిన నా కడుపుననే పుట్టియుందువుగాని దాసి కడుపున నేల పుట్టుదువురా? నీవుచేసిన పూజకొలఁది నీకు జన్మముకలిగెను. నా కొడుకు భగవంతుని బంగారుపూలతోఁ బూజించెను. కావున నాకడుపున పుట్టెను. నీవు మట్టిపూలతో బూజించితివికావున నా దాసికిఁ బుట్టితివి. నీ పుట్టువైన నీవు ఆలోచింపక కోరరాని కోరికలు కోరెదవా? నీకంతకావరమా తారతమ్యజ్ఞాన మక్కరలేదా నీకు తండ్రితొడ యెక్కవలయునని కోరికయుండెనా దేవుడా నన్ను సురుచికడుపునఁ బుట్టఁజేయుమని ప్రార్థించి యెక్కడనైనఁ బోయి చచ్చి నా కడుపునఁ బుట్టుము. నీ తల్లి నాకు దాసి, నీవు నా కొడుకునకు దాసుఁడవు. మఱియొకసారి యిట్లు చేయఁదలఁచెదవా నిన్ను రెండుగఁజీల్చి నుప్పులో నూరవేయుదును. జాగ్రత్త

ఛీ ఆవలపొమ్ము అని వానిబుగ్గలునులిమి దెబ్బలుకొట్టి మెడఁబట్టి దూరముగా నెట్టెను. ఈ రీతిగ కర్ణకఠోరములైన వాక్యములు పినతల్లి తనుఁ బలుకుటయు తండ్రి యేమియుఁ జెప్పక

ధ్రువుఁ డేడ్చుచుఁ దల్లియొద్దకుఁ బోవుట.

యుపేక్షించి యుండుటయుఁ జూచి ధ్రువుఁడు కన్నులుపులుముకొనుచు వెక్కి వెక్కి యేడ్చుచు కన్నతల్లియొద్దకుఁ బోయెను.

ఆమెయును కొడుకును జేరఁదీసి నాయనా! యేల యేడ్చెదవు?
తండ్రీ! నీతోడి యాటబాలకులు నిన్నుఁ గొట్టిరా? తిట్టిరా
లేక నీవస్తువులు తీసికొనిరా? లేక యెందైనఁ బరువిడుచుఁ
బడితివా? ఎవరైన బెదరించిరా? పసర మేదైనఁ బొడువ
వచ్చెనా? నాయనా! యేల యింతగ నేడ్చెదవు? తండ్రీ! చెప్పు
మని తొడలపై కూర్చుండఁ బెట్టుకొని కన్నీరుతుడిచి సమా
ధాన పఱిచి యడిగెను. ధ్రువుఁడును ఏడ్చుచునే తన్ను సవతి
తల్లి యన్న మాటలను తండ్రితోడ నొక్కనీయకుండ బలబల
లాగుటయుఁ జెప్పెను. అప్పుడు సునీతి మిగుల దుఃఖించుచు
కొడుకుతో నిట్లనియె.

తండ్రీ! నీవేల దుఃఖపడియెదవు. పూర్వ జన్మమున
మేలు చేసినవారు మేలును, కీడు చేసినవారు కీడును ఈ జన్మము
నందు అనుభవింప వలయును గదా. అది తప్పదు. అట్లుండ
మన మేపాపము చేసితిమో మనకిట్టి దురవస్థ కలిగెను. గొప్ప
వంశమునఁ బుట్టిన నేను దాసియని యనిపించుకొనుటకు మహా
రాజునకుఁ బుట్టిన నీవు దాసికొడుకనిపించు కొనుటకు నెంత
పాపము చేసితిమో? ఎవరి మేలుచూచి యోర్వలేక పోయి
తిమో. ఏ భార్యా భర్తలను తండ్రి గొడుకులను నెడలఁ
బాపితిమో ఆ పాపమిప్పుడు అనుభవించుచున్నాము. ఎంత
గొప్ప కులమునఁ బుట్టినను ఎన్ని విద్యలు నేర్చినను, ఎంత
జ్ఞానవంతుఁడైనను తాను చేసిన కర్మముల ఫలమనుభవింపక
తప్పించుకొనలేఁడు గదా. నాయనా! అగ్నిసాక్షిగ పెండ్లి
చేసికొని ధర్మమందు అర్థమందు కామమందు నిన్ను వదలనని

ప్రమాణము చేసిన మగఁడు నన్ను దాసికంటెను నికృష్టు రాలిఁగఁ జూచుచున్నాఁడు. అట్టి నిర్భాగ్యురాల నగు నా కడుపున నీ వేల పుట్టితివి? పుత్రా! నీ సవతితల్లి నిజమే చెప్పెను. భగవంతుని ఆశ్రయించితివేని నీ కోరికలన్నియు నెఱవేఱును. దిక్కు లేనివారి కెల్ల దేవుఁ డొక్కఁడే దిక్కు. అనాథులకు దేవుఁ డొక్కఁడే దిక్కు. రక్షకుఁడు ఆయనకు బాలుఁడని వృద్ధుఁడని స్త్రీయని పురుషుఁడని భాగ్యవంతుఁడని దరిద్రుఁడని తారతమ్యము లేదు. ఎట్టివాఁడైనను తన్ను భక్తితో సేవించెనేని తప్పక రక్షించును. కోరిన కోరికలన్నియు నిచ్చును. కావున నీవును బాగుపడవలయునని నీ సవతితల్లి చెప్పినట్లు భగవంతుని ఆరాధించి మఱుజన్మమున నామె కడుపునఁ బుట్టుము నీ కన్ని సుఖములు రాజ్యము గలుగును. నాయనా! నేనేమి నీకు మేలుచేయఁ గలను. నేనా యాఁడుదానను. దిక్కు లేనిదానను. నా సవతికి దాసివలెనే యున్నదానను. ఇట్టి నేను నీ దుఃఖ మెట్లాఁపుదును; నీ కోరికలు దీర్పఁగలవాఁడు దేవుఁడొక్కఁడే యనిన ధ్రువుఁడు తటాలున లేచి తల్లియెదుట నిలఁబడి అమ్మా! నేను సవతితల్లి కడుపునఁ బుట్టనే పుట్టను. నీకడుపుననే పుట్టితిని. నీకే కీర్తి తెచ్చెదను. నాశక్తిచూడుము దేవుఁ డనువాఁ డెచ్చటనున్నాఁడు? నేనేమి చేసిన నా కోరికలను దీర్చును? అనిన తల్లి యిట్లనియె. తండ్రీ! దేవుఁడు అన్నిచోటుల నున్నాఁడు ఒకచోట నున్నాఁడు ఒకచోట లేఁడని చెప్పరాదు.

ధ్రువుఁడు—ఆయన కేమి పేరు?

సునీతి — అన్ని పేర్లు ఆయన పేరులే. నీ వాయనను ఉద్దేశించి యే పేరుతోఁ బిలిచినను ఆయన నీకుఁ బలుకును. అందులో ముఖ్యమైన పేరు శ్రీమన్నారాయణుఁడు.

ధ్రువుఁడు — ఆయన యెవరివలె నుండును? రూప మెట్టిది?

సునీతి — నీ వేరూపము గలవానిఁగ ధ్యానింతువో ఆరూపము తోనే నీకు కనఁబడును. తానేదో యొక రూపమును మాత్రము పూనియుండిన ఆరూపమును ధ్యానించుటకు అందఱకు శక్తికలుగునో కలుగదో ఒక పేరుమాత్రమే పెట్టుకొని యుండిన ఆ పేరందఱకు తెలియునో తెలియదో యని లోకులయందు మిక్కిలి దయగలవాఁడై వారివారి యిష్టము వచ్చినట్టు వారువారు ధ్యానింప నిమ్మని అందఱకు సులభుఁడై యున్నాఁడు.

ధ్రువుఁడు — అమ్మా! దేవుఁ డెంత దయగలవాఁడే, అట్లైన దేవుని ధ్యానించుట సుఖమే.

సునీతి — మనస్సు నిలకడ గలవారికి సుఖము గాక కష్ట మేల యగును? ఇదివఱకు ఆడుకొను వస్తువులమీఁద నీ వెంత ప్రేమయుంచి అన్నమునకు నీళ్ళకు నేను బిలిచినను రాక యుంటివో అట్టి ప్రేమను భగవంతునియం దుంచుము.

ధ్రువుఁడు — అమ్మా! అట్టులే చేసెదను గాని నే నెట్లు ధ్యానింప వలయునో ఎట్లైన నాకు సులభముగా నారాయణమూర్తిఁ కనఁబడి నాకోరికలు దీర్చునో ఆ విధమును దెలుపుము.

సునీతి — నాయనా! దెలిపెద వినుము. భగవంతుఁడు తానే యాకారము గలవాఁడో యట్టి యాకారము గలవారినిగానే మనుష్యులను సృజించెను. కావున నీవును అట్టి యాకారము గలవానినిగా దేవుని ధ్యానింపుము.

అని యవమానము సహింపనోపక చిన్నబాలున కిది సాధ్యమా యని యెంచక భగవంతుఁడు భక్తపరాధీనుఁడుగదా యని నమ్మి ఆమె కొమరుని బోధించి పంపెను. ధ్రువుఁడును గోపంబున నెట్టులైన నారాయణుని దర్శించి తన కోరిక నెఱవేర్చుకొని తండ్రి ప్రభుత్వమునకంటె గొప్పప్రభుత్వమును ఐశ్వర్యమును సంపాదింపవలయునని నిశ్చయించుకొని మనస్సంతయు భగవంతుని ధ్యానింపవలయునని యా విషయమందే తగిలియుండుటచేఁ దానేత్రోవ నెచ్చటికిఁ బోవు నదికూడ నెఱుఁగక చక్కఁగ నరణ్యమధ్యమునఁ బోవుచుండెను. జంకుకొంకులేని మనస్సుచే నెవ్వఁడు భగవంతుని సేవ చేయవలయునని నిశ్చయించుకొనునో యట్టివానికి నతనికిఁ దెలియవలసిన విషయములు చేయవలసిన కార్యమును పోవవలసిన త్రోవలు భగవంతుఁడే యోగ్యులవలనఁగాని మఱియే మూలమునఁగాని తెలుపును. కావున భగవంతుని గూర్చి తపస్సుచేయవలయునని దృఢనిశ్చయముతోఁ బోవు నతనికి నారదుఁ డెదురై బాలకా! నీ వెవ్వఁడవు? ఈ యరణ్యమునందు ఒంటిగ నేలపోవుచున్నావు ఎక్కడకు పోవుచున్నావు! అని యడిగెను. ధ్రువుఁడును సాష్టాంగనమస్కారము గావించి తన పేరుచెప్పి తన్ను సవతితల్లి తిట్టుటయు తండ్రి యుపేక్షిం

చుటయు తల్లి బోధమును దెలిపెను. నారదుఁడును క్షత్రియ జాతి యెంత పౌరుషముగలదియని యాశ్చర్యపడుచు నిట్లనియె.

నార — బాలకా! తపస్సు చేయఁ బోయెదనంటివే తపస్సనగా నేమో తెలియునా?

ధ్రువుఁడు — నే నాడుకొను వస్తువులం దెంత ప్రీతి నెల్లప్పు డుంచియుంటినో యట్టి ప్రీతిని భగవంతునియం దుంచి ఆయననే స్మరించుట తపస్సని మా తల్లి చెప్పెను.

నార — భగవంతుఁ డెక్కడనున్నాఁడని ఆయనను నీవు ధ్యానించెదవు?

ధ్రు. — నే నెక్కడనున్నాఁడని తలఁచిన నక్కడనే యున్నాఁ డని మా అమ్మ చెప్పెను.

నా — మీయమ్మ సత్యమే చెప్పెనుగాని నీవు పిల్లవాఁడవు నీకు నాలుగైదు సంవత్సరముల వయస్సైన నున్నదో లేదో. కావున నీవుచేయు కార్యమునందలి కష్టసుఖము లెఱుంగవు. నీవా ఆడుకొను బాలుఁడవు. ఈ ప్రాయమందు నీకు మానమన నేమి అవమానమన నేమి? అదియునుగాక నిద్రాహారములు వదలి యెన్నియో జన్మములు యోగ మునను జ్ఞానమునను గడుపు మహాయోగులకును భగవం తుఁడు కానరాఁడు. బాలుఁడవైన నీ కెట్లు కానవచ్చును? అతఁడు మెచ్చునట్లుగ నారాధింప నీకు సాధ్యమా? కాఁబట్టి నీకు నసాధ్యమైన పనికిఁబూనక యింటికిఁ బొమ్ము.

ప్రతి మనుష్యునకు సుఖములు దుఃఖములు ఆ యా కాల మునపూర్వమున వాఁడువాఁడు చేసిన పుణ్యపాపముల కొలఁది కలుగుచుండును. దానిని సహించుకొనినవాఁడే జ్ఞాని.

ధ్రు—అయ్యా! దేవుఁడు మిక్కిలి దయగలవాఁడనిపిల్లవాఁడు పెద్దవాఁడు అని మనుష్యులకుండు తారతమ్యబుద్ధి ఆయ నకు లేదని, దానివలన నెవరు పూజించినను సంతోషించి వారివారి కోరికలు కొనసాగించునని, మా అమ్మ చెప్పెను. కావున నేను ధ్యానించినను దేవుఁడు సంతోషించి నాకు కనఁబడి నా కోరికలు దీర్చును.

నార—నా వెంట రమ్ము. నీ తండ్రితోఁ జెప్పి నిన్ను చక్కఁగ లాలింపఁ జేసెదను.

ధ్రు—నేను రాను. ఒకసారి యవమానించిన తరువాత మరల వచ్చుటకి పోవుటకు నేను మానహీనుఁడనా? తండ్రిగదా యను ప్రీతిచేత నేను తొడనెక్కఁపోఁగా రాజ్యభాగము నాశించి వచ్చితినని సవతితల్లి తిట్టెను. ఇట్టి క్షుద్రరాజ్య మెవరికిఁ గావలయును? నేను దేవుని సేవించితినా లోకము నంతయు మించినవాఁడ నగుదునని మాతల్లి చెప్పెను. మాతల్లి అసత్యము చెప్పదు. ఒక రిచ్చురాజ్యము నా కక్కఱ లేదు.

నార—బాలకా! నిన్నిట్టి కార్యమునకు ప్రేరించినవాఁడు భగ వంతుఁడే. నిన్నడ్డగింపరాదు. మీ తల్లి చెప్పిన వాక్యములు

సత్యములు. అయినను నీకు భగవంతుఁడు సులువుగా కనఁబడు నుపాయము చెప్పెదను. దేవుఁడా దేవుఁడా యని యూరకే తలఁచుటకంటె సర్థవంతమై మహిమగల మంత్రముచే ధ్యానించుట యుత్తమము. ఆ మంత్రము నుపదేశించెదను. అని యతనికి నారదుఁడు పండ్రెండక్షరములు గల మంత్రము నుపదేశించెను.

ప్ర—ఈ మంత్రమును ఎట్లు జపింప వలయును ? భగవంతుని ఎట్లు ధ్యానింప వలయును ? దయయుంచి చెప్పుఁడు.

నా—కార్యసిద్ధిఁగోరువారు శుచియైన స్థలమునందు జపము చేయవలయును. కావున నీవు యమునా తీరమున నుండు మధువనమునకుఁ బొమ్ము. అచ్చటనుండి ప్రతిదినము వేకువజాముననే యా యేటినీటిలో స్నానము చేయుము. స్నానము చేయునపుడు మనస్సెచ్చటికో పోనీయరాదు. ఆనీరము లోకులకు భగవంతుఁడు దీర్ఘాయువు ఆరోగ్యము కలిగించుటకై సృజించెననియు దాని వలన నీకును ఆరోగ్యము ఆయువు చిత్తశాంతి కలుగుననియు తలంచుచు ఆ నీటినికూడ భగవంతుని స్వరూపముగానే తలంచుచుండుము. ఆ ధ్యానమునే వదలక యెవ్వరితోడను విశేషము మాటలాడక భగవంతుని తలంచుచు పరిశుద్ధమైన మట్టితోఁగాని రాతిచేఁగాని లోహముచేఁగాని చూచుటకు నింపైన విగ్రహమును శుచియైన స్థలమందుఁగాని నీటియందుఁగాని నిలుపుము. భగవంతుడు తేనిస్థలము

పరమాణువు కూడ లేదని మీ తల్లి చెప్పినమాట మఱవక ఆ విగ్రహమునే భగవంతుఁడని తలంచి కాలివ్రేలు మొదలు శిరమువఱకు ఆ విగ్రహమునే చూచుచు ఇతర చింతలన్ని మాని భగవంతుఁడే యే అవతారములో నే యే కార్యములు చేసెనో ఏ యే భక్తుల నెట్లెట్లు రక్షించెనో ఆ చరిత్రము లన్నియు మీ అమ్మ నీకు చెప్పుచుండును గదా. అవన్ని ధ్యానించుచు కోమలములైన పాదకమలములు గలవాఁడనియు ఆ పాదములయందుఁ బుట్టిన గంగాదేవియే లోకపాపముల హరించుచున్న దనియు అట్లు లే చేతులయందు శంఖ చక్రములు, కంఠమున వనమాలికయును, వక్షస్థలమున లక్ష్మీదేవియు, పీతాంబరము, పుండరీకములవంటి కన్నులు, రత్నమయమైన కిరీటము లోనైన యాభరణములు కలవాఁడనియు, సుందరాకారము గలవాఁడనియు ధ్యానింపుము. ఆవిగ్రహమును పూలచేతనో తులసిచేతనో పత్రిచేతనో గడ్డిపోచలచేతనో భక్తిచేఁ బూజింపుము. నీకు దొరకిన ఆహారము భగవంతునకి నివేదింపుము. ఇట్లు కొన్ని దినములు ధ్యానించితివేని తరువాత నీమనస్సును భగవంతుఁడే తన వంకకు లాగుకొనును కావున మఱియొక విషయముపై పోమ్మనస్సను పోదు నీ కాఁకలి యైనప్పుడు పండో కాయో కందమూలములో ఏది లభించిన నది భక్షింపుము. భక్షించు పదార్థమును చూచి యిట్లు తలఁపుము. నేను తన సేవచేసి కృతార్థుఁడ కావలయునని

నాకీ దేహమునిచ్చి దీర్ఘకాలము రోగము నొప్పులు లేకుండునట్లు తానే యాహారమై యీ దేహమును రక్షించునుగదా ఈ యాహారమున నాకు బలము తేజము గలుగునుగాక అని యీవిధముగఁ దలఁచుచు భగవంతునకు నివేదించి తరువాత భుజింపుము. నీవు భుజించు పదార్థము భగవత్స్వరూపమనియే తలంపుము. నీవు దీర్ఘాయువు కోరుట భగవంతుని సేవించుటకే కాని తుచ్ఛకార్యములు చేయుటకుఁ గాదు. ఈ విధముగ నీవు ధ్యానించితివేని మీతల్లి చెప్పినట్లు నారాయణమూర్తి నీ వేవిధముగ ధ్యానించితివో యట్టి యాకారమునే వహించి నీకు ప్రత్యక్షమగును. నీ కోరికలు నెఱవేర్చును. శుభమగును. పొమ్మని నారదుఁడు మాయమై పోయెను. ధ్రువుఁడును అమ్మునిని దలఁచి నమస్కరించి మధువనమునకుఁ బోయెను.

నారదుఁడు ధ్రువునకు భక్తిమార్గ ముపదేశించి యుత్తాన పాదునిఁ జూడఁబోయెను. ఉత్తానపాదుఁడును నారదునిఁ గని లేచి నమస్కరించి తగిన యాసనము సమర్పించి తానుగ నేమియుఁ బలుకక ముఖము ప్రేలవైచికొని కూర్చుండి యుండెను. నారదుఁడారాజును జూచి యిట్లనియె. మహారాజా! యేల దుఃఖముచేఁ బీడింపఁబడినవానివలె ముఖమున వికాసము లేక యున్నావు? నీ ప్రియభార్య సురుచి సుఖముగ నున్నది కదా? నీ ప్రియపుత్రుఁడు ఉత్తముఁ డారోగ్యవంతుఁడా? నీ పెద్దభార్య యింకను జీవించి యున్నదా? అనిన ఉత్తాన పాదుఁ డిట్లనియె.

మునీంద్రా! నా దుఃఖము నేనేమని చెప్పుకొందును. కడుపులోని దుఃఖమును తనమేలు కోరువారితోఁ జెప్పిన తగ్గునని యెందును. కావున విన్నవించు కొనెదను. కొన్ని దినముల క్రిందట నేనిచటఁ గూర్చుండియుండ నా చిన్నభార్య కొడుకు ఉత్తముఁడు నా తొడపై కూర్చుండెను. అప్పుడే నా పెద్దభార్య కొడుకు ధ్రువుఁడును మఱియొక తొడ నెక్కవచ్చెను. బాలుఁడు వానికేమి తెలియునని యైనఁ దలఁపక నా చిన్నభార్య వానిని నోటికి వచ్చినట్లు నా యెదుటనే తిట్టి రెట్టపట్టిలాగి యిల్లు వెడలఁ గొట్టెను. మోహపాశములకుఁ జిక్కి బుద్ధి పురువు మేసిపోవ నేనేమి చెప్పిన నది యేమి కోపించునో యని భయపడి తేరకానివలెఁ జూచుచుండితిని గాని దానిని ధిక్కరింప నైతిని. బాలుని సమాధానపఱుప నైతిని. అతఁడు కేవలము బాలుఁడయ్యును వినయము సద్గుణము పితృభక్తి శ్రద్ధగలవాఁడు. నా పెద్దకొడుకు. పెద్దభార్యయందుఁ బుట్టినవాఁడు. వెక్కివెక్కి యేడ్చుచు నింటికిఁబోయి తల్లితోఁ దనకు మేముచేసిన పరాభవము చెప్పుకొనెను. ఆమె నీకు దేవుఁడే దిక్కు పొమ్మని యడవికిఁ బంపెనని వింటిని. అట్టి గుణధన్యుని నా యజ్ఞానముచే స్త్రీ మోహముచేఁ బోఁగొట్టుకొంటిని. కన్నతల్లి యైనను కొడుకున కేదో సమాధానము చెప్పక తీవ్రరోషము వహించి యడవులకుఁ బంపెను. కులాలంకారు కుమారుఁ బోఁగొట్టుకొని యిట్లు లేడ్చుచున్నాఁడను. స్త్రీకి లోపడి యిట్టి కార్యమును జేయు నావంటి మనుష్యపశువు లోకమున నున్న నేమి లేకున్న నేమి? మునివరా! లోక

మున నన్నుఁ దిట్టనివారులేరు. నలువురిని జూచుటకు పురమున వీథులవెంటఁ బోవుటకు మొగము చెల్లకున్నది. అయ్యో నా కొడుకును తరువాత వెదకించితినిగాని యెందును గానరాఁడయ్యె. ఏపులి మ్రింగిపోయెనో, ఏతోడేలు వాతవేసికొనెనో నే నిఁక నేమిచేయుదు. మునీంద్రా! నీవే దిక్కు. నన్ను రక్షించు భారము నీది యని మిక్కిలి విషాదపడి కన్నీరు గార్చ నతనిఁ జూచి నారదుఁ డిట్లనియె.

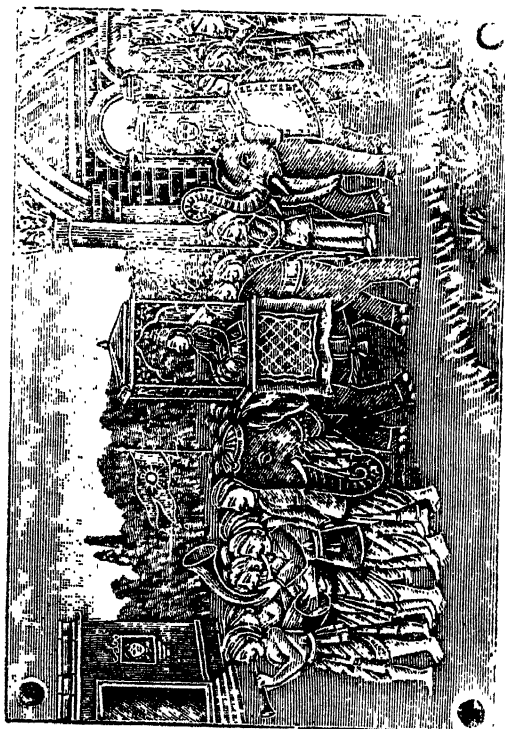
రాజా! స్త్రీలోలురై కన్నులు గానక మతిహీనులై ముందకార్యములు చేసి వెనుక నేడ్చువా రందఱు నీయట్టివారే. అగ్నిసాక్షిగ వివాహము చేసికొనిన పత్నిని గౌరవింపక పోయితివి. నీవు సౌందర్యమును ముఖ్యముగఁ జూచి చిన్నభార్య వలలకుఁ జిక్కితివి కాని గుణవతియైన పెద్దభార్యను ఆదరింపవైతివి. ఎప్పుడిట్టి యకార్యము చేసితివో ఆనాఁడే నీ బుద్ధి పుర్వ మేసెనని తలఁచి మాబోఁటివారము నీ ముఖము చూడరోసి నీ యొద్దకు వచ్చుటయు, నిన్నుఁ జూచుటయు, నీతో సంభాషించుటయు పాపమునకు హేతువగునని రాక మానితిమి తొండ ముదిరి ఊసరవెల్లి యయ్యెను. దానిఫల మిప్పుడనుభవించుచున్నావు. కావున నీ పాపము నశయుచున్నది. ఆకారణముచే నిన్నుఁజూడ వచ్చితిని మహాపతివ్రతయైన నీ పెద్దభార్య కొడుకున కెట్టి యాపదలు రాఁజాలవు. ఆమె యాతనికి కట్టిన రక్షయే యతని సర్వభయములనుండి కాపును. నీ కొడుకు శ్రీమన్నారాయణుని ప్రత్యక్షముచేసికొని యితరులకు దుర్లభమైన వరమును పదవిని బొంది వచ్చును అతనికై

నీవు విచారపడకుము. అని యూరార్చి నారదుఁడు హరినామ స్మరణ చేయుచు ఆకాశమార్గమునఁ బోయెను. ఉత్తాన పాదుఁడును నారదు వాక్యముల నమ్మి సంతుష్టుఁడై రాజ్యము నందును భార్యయందును బ్రీతిఁ బాసి చరించుచుండెను. అక్కడ ధ్రువుఁడు మధువనముఁ జేరి యమునయందు స్నాన మొనర్చి శుచియై యెవ్వరితోడను బలుకక మనస్సు స్థిర ముఁచుకొని చలింపనీక నారదుఁడు చెప్పినట్లు నారాయణ విగ్రహంబును బూజించుచు నదియె నారాయణుఁడని ధ్యానిం చుచు, తన దేహస్థితి ననుసరించి రెండు మూఁడు దినముల కొకసారి వెలగపండ్లు రేఁగుపండ్లు ఆహారముగాఁ గొనుచు నొకమాసము హరినిపూజించి, రెండవనెలయందు విష్ణు నారాధించి తొమ్మిది దినముల కొకసారి జలముమాత్రము త్రావుచు. మూఁడవ నెలయందు భగవంతుని బూజించి పండ్రెండు దినంబుల కొకసారి వాయు వాహారముగాఁ గొనుచు నాల్గవమాసంబున ఆహారమే వదలి ఊర్పు బిగియించి హరి విగ్రహంబును దలంచుచు. నొంటిపాదంబున నిలువంబడి ఐదవ మాసంబును జరిపెను ఇట్లు మనస్సంతయు నేకాగ్రముగ విష్ణునియందే నిలిపి ధ్యానముచేయుచుండ నతని భక్తికిమెచ్చి గరుడ వాహనారూఢుఁడయి మహాలక్ష్మితోడ శ్రీమన్నారా యణుఁ డతనికిఁ బ్రత్యక్షమై యెదుటనిలిచి బాలకా! అన్ని పదంబులకంటె నుత్తమపదంబుఁ గోరి నీవు తపంబుచేయుట యెఱుంగుదు. నీ విషయంబున నీ పూర్వజన్మమందే సంతు ష్టుఁడ నైతిని. అప్పుడు నీవు విప్రుఁడవై న న్నేకభక్తిచే

నారాధించితివి. తల్లిదండ్రుల శుశ్రూషచేసి సదాచారమున వర్తిల్లుచుంటివి. అట్టి సమయమున నీకొక గొప్ప రాజకుమారుఁడు మిత్రుఁడయ్యెను, వాని యైశ్వర్యముఁజూచి నేను ఇట్టి రాజపుత్రుఁడుగాఁ బుట్టియుండరాదా యని తలంచితివి. ఆ కారణముచే నీవిప్పుడు రాజపుత్రుఁడ వైతివి. నన్ను భజించు వారి కోరికలు దీర్చుభారము నాది. ఆ ఫల మనుభవించు భారము వారిది. మోక్షముగోరిన భక్తులకు మోక్షమునీయ సంసిద్ధుఁడనై యుండ నైశ్వర్యమిచ్చుట చెప్పనేల? ఇతరులకు దుర్లభమైనదియు, ప్రలయకాలమందును నశింపనిదియగు ధ్రువక్షితిపదంబు నీకొసంగితి. నీవు నీ నగరంబునకు బోయి నీ తండ్రి యరణ్యమునకుఁ బోయిన పదపడి నీ వా రాజ్యము కొన్నివేల సంవత్సరములు పాలించి నన్నుఁగూర్చి యజ్ఞములొనర్చి పిదప సప్తర్షిమండలమునకంటె నున్నతమైన పదంబు నొందఁగలవు. నీ తల్లియగుటచే సునీతియు నీ సమీపమందు నక్షత్రమై నీతోఁ పాటుండఁగలదు. అని యనుగ్రహించి తిరోహితుఁడయ్యె.

ధ్రువుఁడును మరలి నగరమునకు వచ్చెను. అతఁడు వచ్చువార్త చారులచే నెఱిఁగి రాజు ఏనుఁగులు గుఱ్ఱములు లోనైనవానితో నెదురుగఁబోయి పట్టపు టేనుగుపై నతనిఁ గూర్చుండఁబెట్టి మహావైభవముతో నగరునకుఁ దెచ్చెను. సునీతియు నతనిఁ గౌఁగిలించుకొని చచ్చినవాఁడు మరల బ్రతికినట్లు సంతోషించెను. భగవద్భక్తులందు నెవ్వరు ద్వేషము వహింపనొల్లరు కావున సురుచి పూర్వము తాను జేసిన దుష్ట

కార్యము మఱచి ప్రేమతో గౌరవించి కౌఁగిలించుకొనెను. ఉత్తముఁడును ధ్రువుఁడును పరస్పరము ప్రీతిగలిగి మెలఁగుచుండిరి.

ధ్రువుఁడు మఱల నగరమునకు వచ్చుట.

తరువాత కొన్నిదినంబులకు ఉత్తానపాదుండు రాజ్యము ధ్రువునకిచ్చి తపముచేయ నరణ్యమునకుఁ బోయెను. ఆవలఁ గొన్నిదినములకు ఉత్తముఁడు వేఁటకైపోయి యొక యక్షు

నిచేఁ జంపఁబడియెను. ఆ దుఃఖముచే సతని తల్లియు నడవులఁబడి పోవుచు కారుచిచ్చులోఁ దగులుకొని మరణించెను. ధ్రువుఁ డావార్తవిని యక్షులతోఁ బోరి వారల నెల్ల జయించి మరలి పురమునకు వచ్చి న్యాయము తప్పక ప్రజాపాలనంబు చేయుచు అనేక యజ్ఞములు గావించుచు హరినామస్మరణ చేయుచుండెను. అంతఁ గొన్నినాళ్ళ కొకనాఁడు పదిదిక్కులు వెలుగఁజేయు విమానంబునెక్కికొని చతుర్భుజులును చామని చాయ మేనివారును కమలములవంటి కన్నులుగల వారును గదాధరులును సుందరులు నగు సిద్ధులు దివ్యపురుషు లరుదెంచి ధ్రువునితో నిట్లనిరి. రాజా! నీకు శుభమగుఁగాక. ఐదు సంవత్సరముల ప్రాయమునాఁడు నీవు విష్ణుదేవుని భక్తితోఁ బూజించితివిగదా. ఆ భగవంతుఁడు నిన్నుఁ దోడుకొనిరమ్మని విమాన మంపెను దయసేయుము అని నందుఁడు సునందుఁడు అనువారలు చెప్పిన సంతోషించి స్నానమాచరించి హరిని ధ్యానించి మునీంద్రులచే ననుజ్ఞవడసి నంద సునందులకు నమస్కరించి విమానమునకుఁ బ్రదక్షిణమాచరించి ఏమియో యాలోచించుచు విమాన మెక్కక నిలఁబడిన ధ్రువుని తలంపెఱిఁగి హరిదూత లిట్లనిరి. రాజేంద్రా! తల్లిని విడిచి యెట్లు పోదునని నీవుచేయు నాలోచన నెఱిఁగితిమి. నీవంటి విష్ణుభక్తుని గన్నతల్లికి నుత్తమలోకములు ప్రాప్తించుట యేమి యాశ్చర్యము. పుత్రులు దైవభక్తి గలవారై పాపులయిన తల్లిదండ్రులను తరింపఁజేయుదురన మహాపతివ్రతయైన నీతల్లి నీచే ఉత్తమపుణ్యలోకములు పడయుట చెప్పవలయునా?

ఒక వంశమునకెల్ల నొక యోగి పుట్టినను ఆ వంశము వారెల్లఁ దరింతురు. అదె ముందున్న విమానమున నున్నది మీతల్లియే కదా చూడుము. అనిన ధ్రువుఁడు సంతసించి విమానమెక్కి

ధ్రువుఁడు తల్లితో వైకుంఠమునకుఁ బోవుట.

తల్లితోడ నాకాశమార్గమునఁ బోయెను. ఈ ధ్రువనక్షత్రము నేఁటికి ఉత్తరపు దిక్కునఁ గానవచ్చును. దీనిని చుట్టి సప్తర్షు

లును సమస్త గ్రహనక్షత్రములు తిరుగుచుండును. కావున భక్తుల నెట్టివారు నవమానింపరాదు. వారి కెందును కీడు లేదు. అట్టివారిని గన్న తల్లుల భాగ్యమే భాగ్యము. పుత్రునకు హరిభక్తి నుపదేశించి సునీతియు శాశ్వతలోకముఁ గాంచెను.

---

౬. విక్రమార్కుని పూర్వజన్మకథ.

ఉజ్జయనీ నగరమును బరిపాలించుచుండిన విక్రమార్క మహారాజొకనాఁడు "నేనేమి పుణ్యమును పూర్వజన్మమున చేసియుండుటచే నాకిట్టి గొప్పపదవి లభించెను" అని యాలోచించి సత్యము తెలియు నుపాయము గానక మంత్రుల నందఱఁ బిలిపించి తన యభిప్రాయమును దెలిపెను. అప్పు డతని మంత్రియు నుపాయపరుఁడునగు భట్టి యిట్లనెను.

మహారాజా! మీ కోరిక మానవులన నెఱవేఱునదికాదు. యోగులుకాని మీ ప్రశ్నమున కుత్తరము చెప్పఁజాలరు. నే నొక యుపాయము చెప్పెదను. దేశమం దంతటను ప్రతి గ్రామమందును మీ ప్రశ్నకుఁ బ్రత్యుత్తరము ఆఱు నెలలలో చెప్పువానికి బంగారు గుమ్మడికాయ వెయ్యి యెకరముల గ్రామము నిచ్చెదననియు, చెప్పెదనని వచ్చి చెప్పకుండినను అసత్యము చెప్పినను తలతీయింతుననియుఁ జాటింపఁబంపుఁడు. అనిన నది మంచి యుపాయమని రాజట్లే కావించెను.

ఒక పల్లెయందు బహుకుటుంబియగు బ్రాహ్మణుఁడు కలఁడు. అతఁడు కేవలము దరిద్రుఁడు. పెక్కుమంది బిడ్డలు కలవాఁడు. దినమున కొకపూటనో రెండుదినముల కొక

పూఁటను పొలములలో నేఱుఁగా జిక్కిన గింజలను తేఁగా ఆ కొంచెమును వారందఱు తినుచుండిరి. ఇంత కష్టపడుచున్నను దేహీయని యెవ్వరిని యాచింపఁడు. దరిద్రుఁడైన యీ బ్రాహ్మణుఁడు రాజు చాటింపఁ జేసిన వార్తవిని యిట్లు తలఁచెను. ఏ దుఃఖమైన ననుభవింపవచ్చునుగాని దారిద్ర్య దుఃఖమనుభవింపరాదు. ఇందు కుటుంబ పోషణము దుష్కర కార్యము. కానీ నేనొక యుపాయము చేసెదను. రాజునకుఁ బూర్వజన్మవృత్తాంతము చెప్పుటకై పోయెదను. చెప్పఁగలిగిన నైశ్వర్యము వచ్చును. చెప్పకపోయితినా మృతి తప్పదు. ఫలమెట్లులుండినను ఆఱునెలలు రాజునింట కడుపునిండ ఆహారమైన దొరకును. వేలపిండి పిసిరినమ్మకు బొక్కినదే ఆదాయ మనుకొనెదను. అని భార్యనుజూచి నేను రాజునకు పూర్వజన్మవృత్తాంతము చెప్పఁ బోవుచున్నాను. అనిచెప్పి బిడ్డలనందఱ నాశీర్వదించి యిట్లైన బిడ్డలకు పాలు అట్లైన వైతరణీ గోదాన మనుకొనుచు ప్రయాణమై పోయెను.

ఇట్లు పోవుచు రాత్రులందు అడవిలో చెట్లపై నుండుచు పగటిపూఁట నడచుచు కొన్ని దినములుపోయి యొక నాఁడు బిల్వ వనము ప్రవేశించి యా రాత్రి యొక పెద్ద చెట్టుమీఁదఁ బండుకొనెను.

అర్ధరాత్రము కాఁగానే చెవులు పగిలిపోవు భయంకరమైన ధ్వనులు వినవచ్చెను. వెయ్యికాగడాలు వేసినంత వెలుతురు కానవచ్చెను. దాఁగిపోయినచోట దయ్యాలపోరన్నట్టులీ యడవిలో నిది యేమి అంపని చూచుచుండ ప్రమథులతోడ పార్వతీ పరమేశ్వరులు అచ్చటికి వచ్చిరి. ఆ వనములం

దలి ఋషీశ్వరు లందఱు గౌరీశంకరులను బూజించుచుండిరి. బ్రాహ్మణుఁడు పుణ్యాత్ముఁడు కావున నతని యెదుటనే యాయనకు కనఁబడెను. బ్రాహ్మణుఁడును గొప్ప భక్తుఁడు గనుక మ్రొక్కఁబోయిన దేవర యెదురుగ వచ్చెనని తలఁచి వెంటనే చెట్టు దిగివచ్చి పరమేశ్వరుని పాదములపైఁ బడి దేవా యిన్ని దినములునిన్నే భజించుచుండినను నాదారిద్ర్యము తీర్పవైతివి నిన్ను నమ్మినవారు చెడిపోయిరనిన అపకీర్తి నీకేకదా వచ్చును నరులను నమ్మిన చెడిపోదురుగాని దైవమును నమ్మియుఁ జెడినవాఁడు కలఁడా నేను నీకేమి ద్రోహము చేసితిని? నాపై నీకేల దయరాదు? నేను నీబిడ్డను గానా? బిడ్డపైఁ గోపింతురా యని యనేకవిధములఁ బ్రార్థించెను. పరమేశ్వరుఁ డాయనయందు కరుణించి యిట్లనియె. బ్రాహ్మణుఁడా! నీవు నా భక్తుఁడవని నే నెఱుఁగుదును. నీకు ప్రారబ్ధమైన పాపము బలవంతమై దాని నీ వనుభవింపవలసి యుండుటచే నిన్ను నుపేక్షించితి. నా దర్శనమున నీ పాపములన్నియు నశించెను. నీ యభిప్రాయము నే నెఱుఁగుదును. నీవు రాజునొద్దకు పొమ్ము. నీ వతని పూర్వజన్మ వృత్తాంత మిట్టిదని చెప్పిన నమ్మఁడు. దాని నతఁ డెఱుఁగ నుపాయము చెప్పెదను. అతనియొద్దకు నీవుపోయి "రాజా! నీ పూర్వజన్మవృత్తాంతము నేను జెప్పిన నీవు నమ్మవు. ఋజువు పఱుపుమనెదవు. కావున నీకు నమ్మకముగ నిజము తెలియఁ బఱిచెదను నీ నగరమునకుఁ దూర్పున రెండుక్రోసుల దూరములో నొక గాండ్లవానియిల్లు కలదు ఆ యింట నొక గ్రుడ్డిమొద్దున్నది. అమావాస్యనాఁటి రాత్రి నీవు శివపూజచేసి యచటికిఁబోయి

రహస్యముగ దాని నడుకుము. మీఁద జరుగవలసిన వృత్తాంతము నీకే తెలియును" అని చెప్పుము. నీకు శుభమగును పొమ్మని యందఱితో మాయమై పోయెను. బ్రాహ్మణుఁడు సంతోషముతో నారాత్రి యచ్చటనే యుండి తిన్నగ ప్రయాణము చేసి యుజ్జయినికిఁ బోయి రాజునుజూచి శివుఁడు తనతో చెప్పినట్లు విక్రమార్కునకు చెప్పెను

ఆమాటలువిని రాజు సంతోషించియు బ్రాహ్మణునిఁ జూచి యిట్లనియె. అయ్యా నీమాట సత్యమో యసత్యమో నేను బరీక్షించి చెప్పువరకు ని వెచ్చటికిఁ బోరాదు. ఇచ్చటనే యుండి కడుపారభుజించుచు నీకుఁగావలసిన వస్తువులు గైకొనుచుండుము అని చెప్పి ఆయమావాస్యనాఁడు శివపూజ గావించి అక్షతలు పూలు కత్తి కేలఁబూని నీళ్లుతీసికొని చక్కఁగాగాండ్ల వాని యింటికిఁబోయి అందఱను దూరముగఁ బొమ్మని ఆగ్రుడ్డియెద్దుపై అక్షతలు పూలు నీళ్లు చల్లి వృషభరాజా! నా పూర్వజన్మ వృత్తాంతము చెప్పుమనెను. అది రాజును జూచి కన్నీరు గార్చుచు "రాజా! నినుఁ జూడఁగనే నాకేదో వింతజ్ఞాన ముదయించినది అది మరలఁ బోవునట్లున్నది. నీపూర్వ వృత్తాంతము నేనెఱుఁగుదును. అయినను దానినీకు చెప్పవలదని దేవతలయాజ్ఞ. నీనగరమునకు ఆఱామడ దూరమున నొక యడవి యున్నది. అందొక మఱ్ఱిచెట్టుమీఁద నొక పిశాచి యున్నది. నీవచటికి అమావాస్యనాఁటి రాత్రి పోయి నన్నడిగినట్లేదాని నడుగుము భయపడకుము. అది నీకు ప్రత్యుత్తర మిచ్చును. అని చెప్పి యథాప్రకారము ఎద్దు మొద్దుస్వరూపముగా నుండెను.

రాజీమాటలు విని యాశ్చర్యపడి తన నగరికివచ్చి మఱునటి యమావాస్యనాఁడు ఎద్దు చెప్పినట్లు శివపూజ చేసి అక్షతలు పూలు నీళ్లు తీసికొని యా యడవికి పోయి ఎద్దు చెప్పిన మఱ్ఱిచెట్టును గుర్తించి దానిని జేరఁబోయెను. అచ్చటికిఁబోవఁగానే హాహాయని భైరవ రవముతో దిక్కులుపగుల నార్చుచు భయంకరమైన వేషముతో నొక పిశాచి రాజుపై పడవచ్చెను. విక్రమార్కుఁడును భయపడక తాను దెచ్చిన అక్షతలు నీళ్లు పూలు దానిపైఁజల్లి పిశాచీ! నాపూర్వ జన్మ వృత్తాంతము చెప్పుమని యడిగెను. అక్షతలు మీఁదపడఁగానే యా పిశాచి దుశ్చేష్టలుమాని గోలుగోలున నేడువ నారంభించి కొంతసేపటికి నిట్లనియె. రాజా! దేవతలకరుణచే నీ పూర్వ జన్మ వృత్తాంతము నా వృత్తాంతముకూడ జ్ఞప్తికివచ్చినది. అయినను దానిని నీకుఁ జెప్పునట్లు దేవతల యాజ్ఞలేదు. నీ పెద్దమంత్రికి తొమ్మిది సంవత్సరముల వయస్సుగల యొక కూఁతురున్నది. దానిని నీ వేకాంతమున నన్నడిగినట్లే యడుగుము. అది నీకు తెలియఁజెప్పును. ఇఁక నీవిక్కడ నుండరాదు. దేవతలిచ్చిన తెలివి తప్పుచున్నది. ఈ తెలివి తప్పినా నేను నీకు కీడుగావింతును శీఘ్రముగఁబొమ్ము అనిచెప్పెను. రాజా మాటలువిని అతి త్వరితముగవచ్చి యిల్లుచేరి యేమిది యాశ్చర్యమని తలఁచుచుండెను.

మఱునాఁ డుదయమున విక్రమార్కుఁడు తన పెద్ద మంత్రిని బిలిచి యతనితో నే వృత్తాంతము జెప్పక రేపటి యమావాస్యనాఁటిరాత్రి నేను ఇంటికివచ్చి శివపూజచేసి తొమ్మిది సంవత్సరముల ప్రాయముగల నీ పుత్రికను ఏకాంత

మునఁ జూపవలసియున్నది. దానికి దగిన యేర్పాటు చేయుమని చెప్పెను. మంత్రి యట్లాతే కొంతసేపు చెప్పెనుగాని తన బిడ్డను శివునకు కాళికి రాజు బలి యిచ్చునేమో యని మిక్కిలి దుఃఖపడుచుండెను అమావాస్య రానేవచ్చెను. అనాఁడా యింటిలో నొకరికిని కాటుకవేసినను మొగమున నెత్తురులేదు. ఒక రైనను మెతుకు ముట్టలేదు. అందఱు శోకాంధకారమున మునిఁగియుండిరి. చీఁకటిపడఁగానే రాజు చంద్రహాసము ధరించి చక్క మంత్రియింటికి వచ్చి తనరాఁగా నేర్పాటుచేసియుంచిన గదిలోనికి ఆ బిడ్డను తోడ్కొనిపోయి శివపూజ గావించి యక్షతలు నీళ్ళు పూలు అబిడ్డపై జల్లి అమ్మాయీ! నా పూర్వజన్మవృత్తాంతము చెప్పుమా యని యడిగెను. ఆ బిడ్డయు సిగ్గున తలవంచుకొని యిట్లనియె. రాజా! నాకేదియో యొకవింతజ్ఞాన ముదయించి చెప్పుచున్నాను. నీ పూర్వవృత్తాంతము నా పూర్వవృత్తాంతము నాటకమాడినట్లు నాకు కనులకుగోచరించుచున్నది. దానినిజూచి చెప్పుచున్నానువినుము.

ఇప్పటికి నూఱుసంవత్సరములకు ముందు గోదావరీతీరమున నొక్క గ్రామమందు రామశాస్త్రి యను నొక బ్రాహ్మణుఁడుండెను. అతని కొకభార్యయు కొడుకు కోడలు కలరు. ఆయన మిక్కిలి దరిద్రుడు. భిక్షాటనముచే జీవించుచుండెను. ఇట్లుండ ఒకసారి మూఁడహోరాత్రములు విడువక జడివాన గాలి పట్టి యింటిలోనివారు బయట తల చూపకుండునట్లు కుండలతో గ్రుమ్మరించినట్లు వర్షించెను. పాములను వ్రేలఁదీసినట్లు జలధారలు పడుచుండెను. ఆమూఁడుదినము లయిన తరువాత ఆ బ్రాహ్మణుఁడు బిచ్చమునకై బయలుదేఱి పోయెను.

ఇండ్లుగోడలు చక్క చేసికొనువారును, పొలములు చూడఁ బోవువారునై జనులందఱు వారివారి కార్యములు వారు చేసికొనుచుండుటచే నీయనకు కావలసినంత బిచ్చము పుట్ట దయ్యెను. ఏదో తగుమాత్రము దొరకఁగా దానిని తెచ్చి భార్యయొద్ద నిచ్చెను. అమెయును అన్నము సిద్ధముచేసి దేవతార్చన కాఁగానే నలువురకు నాలుగు విస్తళ్ళలో సమభాగములుగా వడ్డించెను. ఆ సమయమునకు సరిగ నిద్దఱు బ్రాహ్మణులు ఆకలిచే సొలిపోవుచువచ్చి అయ్యా! ఆఁకలిచే ప్రాణములు పోవుచున్నవి, కొంచెము అన్నముండిన పెట్టుడనా యని యడిగిరి. ఆ మాటలు వినినతోడనే పెనిమిటి గుణమెఱిఁగిన దగుటచేత ఆ యిల్లాలు తేఁచుకుక్కవలె రేఁగి మగనిని దిట్టి మెటికలు విఱిచి తన విస్తరి తన కొడుకువిస్తరి యెత్తికొని పోయి లోపలఁ గూర్చుండి కొడుకుతోఁ గూడ భుజింప మొదలుపెట్టెను. కూడు లేక చావనీ అని కోడలిమీఁద కోపముచే నామెవిస్తరి యెత్తుకొనిపోలేదు. రామశాస్త్రియు కోడలినిచూచి అమ్మా! నీ వేమనెదవు? అనెను. నేను మీతోపాటిదాననే యని యామె చెప్పెను. అప్పుడాగృహస్థు వచ్చినవారి నాదరించి తమ రెండువిస్తళ్ళు వారిముందుంచెను. ఇంటిలోని కల్లోలము విన్నవారగుటచే ఆ యిద్దఱు బ్రాహ్మణులు అయ్యా మా యాఁకలివంటిదే మీ యాఁకలి. నీవు పెద్దవాఁడవు నీ కోడలు చిన్నపడుచు మీకు లేకుండ మేము భుజింపరాదు అని బలాత్కరించి కోడలిచేత ఆ యన్నమును నాలుగాకులలో వడ్డింపఁజేసి నలువురు భుజించిరి. రాజేంద్రా? ఆ రామశాస్త్రియే నీవు అని చెప్పెను.

ఆ మాటలు విని ఆ రామశాస్త్రి భార్య కొడుకు లెక్కడ పుట్టినారని రాజడిగిన ఆ చిన్నది యిట్లనియె. గయ్యాళిగంగయై [illegible]కరి సుఖదుఃఖములతో నక్కఱలేక తనకడుపే పెంచుకొనఁ జూచుచుండుటచే ఆమె పిశాచియై పుట్టెను. తనకు దేవుఁడు కన్నులు బుద్ధి యిచ్చియు వానిని చక్కఁగ నుపయోగింపక దుష్టురాలగు తల్లి యెట్లేర్పిన నట్లు పోవుటచే ఆయనకొమరుడు గానుగెద్దుగాఁ బుట్టెను. నీవు చూచిన యెద్దు పిశాచి వారిరువురే. చేసికొన్నవారికి చేసికొన్నంత యని కలదుగదా యనిన ఆ కోడ లెచ్చట నున్నదని విక్రమార్కుఁ డడిగెను. దాని కామె ప్రత్యుత్తరము చెప్పక తలవంచుకొని నిలఁబడి యుండెను. నీవేకదా యా కోడలనిన అవునని తలయూఁచెను.

రాజు మాటలకు సంతోషించి ఆపిల్లతో వెలుపలకు వచ్చి మంత్రీ! నీకూతురు చాల బుద్ధిమంతురాలు. అమెబుద్ధికి నేను మెచ్చితిని. నా కోడలుగ దీనిని బరిగ్రహించితిని. నీ యభిప్రాయ మేమనెను. చచ్చినబిడ్డ బ్రతికివచ్చినట్లు సంతోషపడుచుండినవాఁడు కావున రాజు ననుగ్రహమునకు మఱింత సంతోషించి ప్రభువు లెట్లుచెప్పిన నట్లేయని మంత్రి ప్రత్యుత్తర మిచ్చెను. సుదినము సుముహూర్తము చూచి రాజు వివాహముజరిపి బ్రాహ్మణునకుఁ దాను చెప్పినట్లు బంగారు గుమ్మడికాయయు నెయ్యియెకరముల గ్రామము మాన్యము నిచ్చెను.

శ్రీ రా మ సే వ.

శ్రీవాసుదాసస్వామివారి గ్రంథముల పట్టిక.

అయోధ్యా కాండ (మందరము)	క్యాలికో బైండు	... 9- 0-0
అరణ్య కాండ ,,	,,	... 5- 8-0
కిష్కింధ కాండ ,,	,,	... 5- 0-0
సుందర కాండ ,,	,,	... 8- 0-0
ముముక్షుహితచర్య	బైండు	... 2- 8-0
విడిభాగములు 2 ఒక్కొక్కటి		... 0-14-0
శ్రీ కౌసల్యాపరిణయము		... 1- 4-0
సుభద్రావిజయము		... 1- 0-0
శ్రీ కుమారాభ్యుదయము		... 1- 0-0
శ్రీ కాళహస్తి మాహాత్మ్యము		... 1- 0-0
ప్రథమసోపానము (భక్తనిత్యచర్య)		... 0- 2-0
ద్వితీయ సోపానము		... 0- 4-0
మేలుకొలుపు		... 0- 4-0

పోతనరత్నములు	క్యాలికో బైండు	... 1-12-0
”	కేపరుతో	... 1- 8-0
నుతిత్రయము		... 0- 4-0
బాలకహితచర్య		... 0- 9-0
కుమారహితచర్య		... 0- 9-0
కుమారీహితచర్య		... 0- 8-0
పతి		... 1- 0-0
సతి		... 0-12-0
గర్భిణి		... 1- 0-0
సులభవ్యాకరణము	(1, 2, 3 భాగములు బైండు)	... 2- 4-0
హనుమంతుని చరిత్ర	(1, 2 భాగములు) ప్రతి 1కి	... 0- 7-0
సీతాదేవిచరిత్ర	(1, 2, 3 భాగములు) ప్రతి 1కి	... 0- 7-0
నలచరిత్ర		... 0- 7-0
రుక్మాంగదచరిత్ర		... 0- 7-0
ఆర్యకథానిధి 1 వ భాగము	(నూతన ముద్రణము)	... 0- 8-0
” 2 వ భాగము, 3 వ భాగము. భా॥1కి	”	... 0- 8-0
” 4 వ భాగము, 5 వ భాగము. భా॥1కి	”	... 0- 8-0
నారీధర్మములు		... 0-10-0
హరిశ్చంద్ర చరిత్రము		... 0- 5-0
గురుపూజా విధానము		... 0- 3-0
గేయరామాయణము		... 0- 2-0
కోదండరామ మాహాత్మ్యము		... 1- 0-0
దేవాలయ తత్త్వము		... 0- 1-0
శ్రీ వాసుదాసస్వామి ఆసనపటములు ఒక్కొక్కటి		... 0-
శ్రీ వాసుదాసస్వామి ఉద్యోగము		.. 0-
శ్రీ వాసుదాస కీర్తనలు (తృతీయముద్రణము)		. 1-
వందనశతి	(దాసశేష కృతము)	... 0-
గోవిందదామోదర స్తోత్రము	”	... 0-
నుతిత్రయము, దండకత్రయము	ప్రతి 1కి	... 0-
కృష్ణమంజరి		... 0-
హరినామ మహిమా శతకము		... 0- 2-0
కోదండరామ సాక్షాత్కారము	(త్రివర్ణము)	... 0- 4-0
నారాయణద్వయమంత్రమూర్తి	(ఫోటో)	... 0- 4-0